

PEDAGÓGUSOK LAPJA

LXXIII. ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA
ÉS HÍRLEVELE – 2017. MÁRCIUS 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

3.

SÁRKÁNYFOG

Társaságban többször téma, ha lenne időgép, ki hová szeretne utazni. Barátaim java része inkább a múltat választaná, mert az már legalább ismerős. Az olyan szépelmek, mint én, akik Gene Roddenberry Star Trek-sorozatain nőttünk fel, edződünk a világra, könnyelműen rávágjuk, hogy a jövőt. Ebben a sorozatban ugyanis egy multikulturális csapat járta a világűr, hogy megmutassák az Univerzumnak, milyen is az ember: a sorozatban békés, de legfőképpen segít minden bajbajutotton. Az egyes epizódokban pont az volt a szép és a jó, hogy a film hősei minden körülmények között, minden megpróbáltatásuk ellenére az emberséget és az emberiséget választották. Még akkor is, ha épp vulkániak vagy klingonok voltak (legalább félig).

Azóta esem gondolkodóba az időgép nyújtotta választási lehetőségről, amióta tudom, az, hogy milyen lesz a jövő, bizony a mában dől el! Attól függ majd, hogy most miről mit tanítunk a gyermekeinknek. Merthogy ők a jövő, és saját, felnőtt jelenüket aszerint fogják alakítani, amit tőlünk gyerekkorukban kaptak „hozományul”. Tegyük a szívünkre a kezünket, mostanában nem épp az emberséget és az emberiséget kínáljuk nekik e célra.

Arra, hogy hajlamosak vagyunk sárkányfogakat vetni, az a videó a bizonyíték, amelyet február 27-én tett közzé az Index. A felvétel egy erdélyi farsangi mulatságon készült, ahol egy óvodás kislányt gyermekét magával cipelő szír menekült anyának öltöztettek, egy kisfiút pedig magyar gépfegyveres rendőrnek. A gyerekek nyilván nem maguk találták ki a jelmezüket. Egy gondolkodni már tudó – ha ezt nem is mindig gyakorló – felnőtt adta rájuk, sőt ilyen felnőtt által írt a szöveg is, amit hadarnak. Csak ízelítőül: „Az éjjel is dolgoztam, egy migránsot elfogtam, a fegyverét elkoboztam, szinte meg is pofoztam” – szavalja a kisfiú, a kislány meg azt skandálja: „Nem megyünk mi Németbe”, mert a mocsok Merkelre a sok jót megígérte, de nem teljesítette.” A jelenet végül vesztegetéssel zárul – a „migráns” halom pénz veszt elő, a rendőr elfogadja a kenőpénzt, és továbbbenedi az asszonyt és gyermekét.

Szomorú. Ami még az előbbieknél is szomorúbb, hogy a szülőknek nagyon is tetszik a jelenet, végigkuncogják az egészet, a szövegben elakadónak súgnak, hogy aztán a végén ovációban, tapsviharban törjenek ki.

Vajon kinek jutott eszébe, hogy az idézett szöveget megírja, vesztegető migránsnak és pofozást ígérő rendőrnek öltöztessen gyerekeket? És főleg miért? Talán ilyen paplan alatt fingós módon akarta bizonyítani, hogy mennyire egyetért ezzel a Magyarországról óriásplakátokon indult migránspolitikával? Ráadásul ott, ahol menekültet nem is találni?

Miért nem az jutott eszébe, hogy a gyerekekkel menekülő asszonyon segíteni kellene, mert ők az életükért futnak, háború elől menekülnek? Miért nem az jutott eszébe, hogy a megvesztegetés, a korrupció bűncselekmény? Miért tetszett ez az egész annyira a szülőknek?

Kiröhögni a mások baját, fenyegetni a kiszolgáltatottakat, az bizony sárkányfogvetés!

Ezek a gyerekek felnőttként is azt gondolják majd, ami most a tapsviharral a lelkükbe ivódott, az ovációval beléjük vésődött: az a helyes cselekvés, az a helyes gondolkodás, amit és ahogy eljátszottak.

Én pedig ilyen jövőbe már nem akarok eljutni! Még időgéppel se.

Még szerencse, hogy azért a jövő nem ennyire sötét! A négyéves Jax Rosebush legjobb barátja az ötéves Reddy Weldon – akit Kongóból fogadott örökbe egy család –, Louisville-ben (Kentucky) élnek, és ugyanabba az óvodába járnak. Mivel Reddynek szinte kopaszra nyírt a frizúrája, Jax megkérte édesanyját, vágja le neki is ugyanolyan rövidre a haját, hátha az óvó néni majd összekeveri őket. Az az apróság fel sem tűnt neki, hogy más a bőrszíne, mint Reddynek. Az anyuka szerint ha ez nem bizonyítja azt, hogy a gyűlölettel és az előítéllettel nem születünk, legfeljebb a környezetünk tanítja nekünk, akkor semmi!

Egyetértek Reddy nevelőapjával is: „Gyerekként megvan bennünk az az ártatlanság, amit később részben elveszítünk. Csodálatos lenne, ha valamennyit visszakaphatnánk belőle.”

Ezért azt gondolom, hogy a sárkányfogakat időben el kell vetni! Elvetni, de nem a gyerekek lelkébe, hanem messze, messze, oda, ahová való, a szemétdombra, hogy ebben az Univerzumban soha senki ne találhassa meg többé!

Millei Ilona

A TARTALOMBÓL

Egyenrangú partnerként

A PSZ elnöke, Galló Istvánné az érdekképviseleti munka tartalmáról, eszközeiről, formáiról, stílusáról, módszeréről beszélt.

3

Élnek a PSZ kedvezményeivel

Egyik legfontosabb célunk a megyében, hogy egy megújulásra képes, XXI. századi, modern szakszervezettel hatékony támogatói legyünk kollégáinknak.

4

Igazi sikertörténet

Több szociális szakember kell az iskolákba, gondolok az ifjúságvédelmi felelőse, pszichológusra, szociálpedagógusra, gyógypedagógusra.

5

Paraanya felvételizik

Éjszakánként paraanya rákapcsolta agyát a netre: kibogászta az elmúlt évek gimnáziumi felvételi ponthatárait.

6

Hogy egyenesbe jöjjön a PISA

Egy oktatási reform hasonló egy temető áthelyezéséhez: nagyon költséges, rendkívül bonyolult, és nagyon kicsi a belső támogatottsága.

7

Akadémikusok olvastak be Palkovicsnak

Végighallgatták az előadásokat „a közoktatás hosszú ideje tartó és egyre mélyülő válságáról és az ebből fakadó, élesedő társadalmi feszültségekről”.

7

A nyelvvizsgasorompó

A nyelvtudás egyébként sem azonos a nyelvvizsgával. Aki beszéli és érti a nyelvet, nem biztos, hogy nyelvvizsgát is tud, akar tenni.

10

Kati néni több mint hetven éve PSZ-tag

Amikor megalakult a szakszervezet, rögtön beléptem. Beszerveztek bennünket. Aki beszervezett, az is pedagógus volt.

14

Országos értekezletet tartott az Óvodapedagógiai Tagozat

Az óvodákban foglalkoztatottakat érintő kérdésekről, az óvodapedagógusok minősítéséről tartott előadást *Petránné Képes Gizella* közoktatási szakértő, óvodavezető a PSZ Óvodapedagógiai Tagozatának országos értekezletén, március 9-én. A mesterpedagógus prezentációja előtt *Galló Istvánné*, a PSZ elnöke tájékoztatta a résztvevőket az elmúlt időszak eseményeiről, az érdekegyeztetésről. A PSZ Országos Iroda munkajogszabályai egyedi problémákra válaszoltak. A hagyományoknak megfelelően a tagozat minden év tavaszán tart országos szakmai értekezletet, ám ez tavaly – a tüntetések és az április 20-ára meghirdetett országos sztrájk miatt – elmaradt.

A Momentum oktatása

A Momentum Mozgalom felvillantotta, hogyan reformálnák meg az oktatást. Ám ez még nem a végleges oktatási programjuk. Azt írják: a jelenleginél jóval többet költenének az oktatásra, a bölcsődétől az iskolákon és az egyetemeken át a felnőttképzésig. A közoktatásra fordított költségvetési forrásokat a fejlett országok átlagához, a GDP 2,5 százalékáról a GDP 3,5 százalékához közelítenék, és visszafutóként az elmúlt évtizedben elmaradt dologi oktatási kiadásokat. A felsőoktatást szintén jelentős többletforrások bevonásával zárkoztatnák fel a fejlett országok átlagához, a GDP 1,3 százalékához.

A Momentum szerint meg kell erősíteni a helyi közösségek befolyását az iskolák életében. Ezért a szerintük túlbürokratizált intézményfenntartó központok helyett olyan rendszert hoznának létre, amelyben az állam az egységesen magas minőségért, míg a helyi szint – az intézmények és igazgatóik – a közösségek igényeinek becsatornázásáért felelnek.

Olyan iskolákat szeretnének, ahol a tanulóknak és a szülőknek is nagyobb befolyásuk van az intézmény életére, a diákok pedig a számukra legmegfelelőbb formában fejlesztik képességeiket. Ennek érdekében érvényesítenék a tanítás és tanulás szabadságát: frontális oktatás, egyentankönyvek és rugalmatlan tantervek helyett a gyerekekre és a fiatalokra szabnak a tanulás formáját és tartalmát.

Erősítenék a demokratikus kultúra és nemzeti értékek elsajátítását, hogy a gyerekek 18. életévük betöltése után ne csak formálisan tudjanak részt venni a demokráciában, hanem aktív cselekvőként is.

A férőhelyek megfelelő helyen való bővítésével biztosítanák, hogy bölcsődébe minél több, óvodába pedig minden gyerek eljusson. A családi napközik létrehozásának ösztönzésével és a szülők feltételes készpénzes támogatásával motiválnák a gyerekek minél korábbi felzárkóztatásának megkezdését. Nagy hangsúlyt fektetnének a fogyatékkal élők integrációjára is fejlesztőpedagógusok kiterjedt alkalmazásával.

A tankötelezettség határát befejezett középfokú tanulmányokhoz vagy 18. életév betöltéséhez kötnék, mert álláspontjuk szerint a 16 éves korig tartó iskolakötelezettség is a kevésbé szerencsés körülmények közé született gyerekek lemorzsolódásához vezet.

A Momentum nemet mond a szegregációra: „A gyerekek jövőjét nem határozza meg a korai iskolaválasztás, hiszen minden iskolából van átjárás középfokú vagy felsőfokú intézményekbe, illetve szakképzésből általános képzésbe, és vissza is.”

A megélhetést támogató szociális ösztöndíjjal kiegészített finanszírozási rendszert hoznának létre, amivel azt akarják elérni, hogy minél több hátrányos helyzetű fiatal jusson diplomához.

Forrás: Momentum

PSZ: a kormány nem egyeztetett a kilenc évfolyamos iskoláról

A PSZ Országos Vezetőségének (OV) március 6-i ülésén *Galló Istvánné*, a PSZ elnöke beszélt arról, melyek azok a témakörök, amelyekben szükségesnek tartja az azonnali egyeztetést. A PSZ elfogadhatatlannak tartja: a kormány a 9 évfolyamos általános iskola bevezetéséről nem egyeztetett a szakszervezetekkel.

Galló Istvánné, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke az Országos Vezetőség 2017. március 6-án tartott ülésén beszámolt a két OV-ülés között történetekről. A Pedagógusok Sztrájkbizottsága tagjaként a PSZ konzultációt folytatott *Sipos Imre* akkor még hivatalban lévő helyettes államtitkárral. A KK elnökével, *Solti Péterrel* is találkozott a PSZ elnöke – egyeztetést folytattak a tantervtervek szervezeti és működési szabályzatáról.

Balog Zoltán miniszterrel a következő témakörökben tartja szükségesnek a PSZ az azonnali egyeztetést: a pedagógus-bértábla inflálódik, ezért az illetmény vetítési alapját meg kell emelni, valamint a pótlékok differenciálására a pénzügyi fedezetet meg kell teremteni. Ezeknek az összegeknek a 2018-as költségvetésben meg kell jelenniük. A PSZ továbbra is az egyik legfontosabb feladatának tekinti, hogy állítsák vissza az ún. kötelező óraszámot. Nem született még döntés a Köznevelés-stratégiai Kerekasztalról, ezért fontos, hogy az ezzel kapcsolatos szakszervezeti javaslatot is figyelembe vegyék. A PSZ elfogadhatatlannak tartja: a kormány a 9 évfolyamos általános iskola bevezetéséről úgy hozott döntést, hogy erről nem folytatott egyeztetést a munkavállalókat képviselő szakszervezetekkel.

Szabó Zsuzsa alelnök újabb, PSZ-tagokat illető kedvezményekről adott tájékoztatást. Az Országos Vezetőség meghallgatott egy marketingstratégiai elképzelést is, amelynek célja a szakszervezet munkájának megismerttetése, a tagok számának növelése.

Csodagyerek volt új az Oscar-díjasunk

Deák Kristóf élete abban a pillanatban megváltozott, amikor február 26-án éjjel Los Angelesben a Mindenkiel megnyerte a legjobb rövidfilmnek járó Oscar-díjat. Húga, Bori, aki látványtervező asszisztensként vett részt a Mindenki forgatásán, azt mesélte, hogy a filmben szereplő gyerekek azonnal megkedvelték Kristóft. Pontosan úgy játszott velük, mint vele gyerekkorukban. Kristóf pedagóguscsaládba született, már a nagymamája is azok voltak. Mindig nagyon jól tanult, szinte csodagyerek volt, aki négyévesen már olvasott. Az óvodában ő olvasta a meséket a többi gyerekeknek. Kiderült, hogy *Deák Kristóf* most áldott jó gyerek is volt.

Forrás: *nlcafe.hu*

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Az OKÉT tevékenységében részt vevő

Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) hivatalos hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: **Millei Ilona**

Technikai szerkesztő: **Márfiné Béczi Erika**

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8453

Felélő kiadó: **Galló Istvánné elnök**

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4500 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

EGYENRANGÚ PARTNERKÉNT

Mi a dolga egy szakszervezeti tisztségviselőnek?

A PSZ Országos Irodája képzést tartott azoknak a szakszervezeti tisztségviselőknél, megyei elnököknél, akik a tankerületi központokkal tartják a kapcsolatot. A résztvevők előadást hallottak az oktatásirányítás új rendszeréről, a feladatmegosztás új rendjéről, az érdekvédelmi jogosítványokról, illetve arról, mi a dolga egy szakszervezeti tisztségviselőnek.

A Pedagógusok Szakszervezetének Országos Irodája 2017. február 20-án képzést tartott azoknak a szakszervezeti tisztségviselőknél, köztük megyei elnököknél, akik az átalakult Klebelsberg Központ tankerületeivel tartják a kapcsolatot, képviselve a PSZ tagjainak érdekeit.

Dr. Szüdi János, a PSZ oktatási szakértője az oktatásirányítás új rendszeréről, a feladatmegosztás új rendjéről beszélt. Részletesen ismertette a kormány és a Pedagógusok Sztrájkbizottsága 2013 januárjában kötött megállapodását, annak még ma is érezhető hatását, majd a 2016-os tavaszi sztrájkbizottsági tárgyalások (25 pontos követelések) eredményeiről adott tájékoztatást. Ez utóbbiakról is válaszolt arra a gyakran elhangzó kérdésre, hogy „mit csinál a szakszervezet?”.

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária, a PSZ vezető jogtanácsosa a tankerületek szervezeti és működési szabályzatával összefüggésben az érdekvédelmi jogosítványokról adott tájékoztatást. Külön kitért a reprezentativitás fontosságára.

A PSZ elnöke, *Galló Istvánné* arról beszélt, mi a dolga egy szakszervezeti tisztségviselőnek. Felhívta a figyelmet: mennyire fontos, hogy ismerjék a szakszervezet működésének jogi hátterét, a tisztségviselők jogait, ugyanis velük egyenrangú partnerként kell tárgyalniuk a tankerületi központok vezetőinek. Előadásában az érdekképviselési munka tartalmáról, eszközeiről, formáiról, stílusáról, módszeréről beszélt.

A PSZ Országos Irodája 2017. február 27-én, hétfőn a szakképzési centrumok szakszervezeti tisztségviselőit várta hasonló tanácskozássra.

A GAZDÁLKODÁS IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

Szakmai konzultációt tartott a PSZ a pénzügyi beszámolók elkészítéséhez

A PSZ megyei elnökeinek, gazdasági vezetőinek, a megyei felügyelőbizottságok elnökeinek, tagjainak a gazdálkodás időszerű kérdéseiről tartott szakmai fórumot a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája 2017. február 11-én.

A fórumon *Főglein János*, a PSZ könyvvizsgálója és *Nagy Imréné*, a PSZ Országos Iroda gazdasági vezetője tájékoztatta a megjelenteket a legújabb jogszabályi változásokról, az adózásról, az adható bérén kívüli juttatásokról, illetve azokról a tudnivalókról, amelyek szükségesek az önállóan gazdálkodó megyei szervezetek pénzügyi beszámolóinak és költségvetésének elkészítéséhez.

Életre kel a monitoringbizottság

Galló Istvánné beszámolt a legutóbbi egyeztetésről: a PSZ elnöke és *Szüdi János*, a szakszervezet oktatási szakértője 2017. február 10-én a Klebelsberg Központ januárban kinevezett új vezetőjével, *Solti Péterrel*, szakmai elnökhelyettesével, *Hajnal Gabriellával*, valamint *Kotán Attila* gazdasági elnökhelyettesével tárgyalt. Szó volt a tankerületek szervezeti és működési szabályzatáról, amelynek tervezetét véleményezésre megkapja a Pedagógusok Szakszervezete. Az elhangzott ígéret szerint ismét működni fog a monitoringbizottság, amelynek az lesz a feladata, hogy az iskolák, illetve a tankerületek napi működésében jelentkező problémákat azonnal jelezzék. *Szabó Zsuzsa*, a PSZ alelnöke tartja majd a kapcsolatot az érdekvédelmi szervezet és a Klebelsberg Központ között.

A kulcs az együttműködés

A PSZ felügyelőbizottságának elnöke ismertette a bizottságnak a jogszabályok alapján kialakított, új típusú működési elveit és elvárásait. *Horváth István* elnök arról beszélt, hogy munkájuk kulcsa az együttműködés, a hangsúlyt a megelőzésre teszik. *Szathmáry Zoltánné* a felügyelőbizottság feladatairól adott tájékoztatást.

AZ EREDMÉNYES SZAKSZERVEZETÉRT

Felkészítés a szakképzési centrumok érdekegyeztetőinek

A szakképzési centrumokban érdekegyeztető, a PSZ tagjainak érdekeit képviselő szakszervezeti tisztségviselőknél, köztük megyei elnököknél is képzést tartott a Pedagógusok Szakszervezetének Országos Irodája 2017. február 27-én. *Galló Istvánné*, a PSZ elnöke bevezetőjében megemlítette: az érdekvédelmi munka eredményességének feltétele, hogy a tisztségviselőink felkészültek legyenek, ez a képzés ezt a célt szolgálja.

A PSZ elnöke arról is beszélt, hogy a közoktatás rendszere az elmúlt három évben óriási átalakuláson ment keresztül, és az átalakításnak még most sincs vége. Szeptembertől nagy átalakulások voltak a szakképzésben, a centrumokban a szakgimnáziumok és a szakközépiskolák létrehozásával. Elmondta: az egyeztetés a szakképzési

centrumokról folyamatos volt az NGM-mel és az NSZFH-val.

Dr. Szüdi János, a PSZ oktatási szakértője az oktatásirányításról, a feladatmegosztás új rendszeréről adott tájékoztatást, a szakképzési centrumok kialakulásáról beszélt. Megemlítette, a PSZ követelése volt, hogy törvényben rendezzék a cent-

rumok működését. A tárgyalások ez irányban folytak. Beszélt arról, hogy a gyereklétszám folyamatosan csökken, a kormány pedig arra törekszik, hogy a gimnáziumok – ahová majd az elit jár – helyett minél több gyereket a szakképzés felé irányítson.

(Folytatás a 4. oldalon)

ÉLNEK A PSZ KEDVEZMÉNYEIVEL

Bemutakozik a Pedagógusok Szakszervezetének Bács-Kiskun Megyei Szervezete

Bács-Kiskun megye Magyarország legnagyobb területű megyéje, az ország területének 1/12-e. A megyénkben 11 járás található, és mind a 11 járásban működik a Pedagógusok Szakszervezete.

2012. január 1-jétől megalakult a Megyei Intézményfenntartó Központ, amely átvette a megyei önkormányzattól az intézmények működtetését, szakmai vezetését, majd 2013. január 1-jével, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ létrejöttével mind a 11 járásban lett járási tankerület.

Jelenleg a legnagyobb fenntartó a megyében a Klebelsberg Központ, amelynek három tankerületi központja van, Kecskeméten, Kiskőrösön és Baján.

A Szakképzési Centrumok száma megyei szinten szintén három, a központjaik Kecskemét, Kiskunhalas és Baja.

Annak ellenére, hogy az elmúlt időszakban személyi változásokban nem volt hiány a tankerületi vezetésben, sikerült megtalálni a közös hangot mind a jelenleg működő tankerületi központok, mind pedig a szakképzési centrumok vezetőivel. Igyekszünk közös gondolkodással a legoptimálisabb körülményeket megteremteni kollégáink számára. Minden területen folyamatosak a szakmai egyeztetések, véleménycserék.

A 2015. évben sikerült alapszervezeteket létrehozni a Földművelési Minisztérium által fenntartott szakközépiskolákban is, ezzel megyei szinten elértük a reprezentativitást. Jelenleg azon dolgozunk, hogy ezekben az iskolákban is legyen élő kollektív szerződés.

A megyei szervezetünk taglétszáma a fenti intézményekben a legmagasabb.

A települési önkormányzatok által fenntartott óvodák esetében más a helyzet. Sajnos itt jelentős számú taglétszámcsökkenés látható az elmúlt időszakban. Azokon a településeken, ahol reprezentatív a szervezetünk, sikerül évről évre az óvodában dolgozó kollégáink számára jelentős mértékű béren kívüli juttatást elérni. Néhány intézményben található működő kollektív szerződés is, amely tovább segíti az érdekvédelmi tevékenységet.

A Kalocsa-Kecskemét Főegyházmegye a legnagyobb nem állami és a legnagyobb egyházi fenntartó ezen a területen. Rendszeresen vannak egyeztetéseink az érsek-ség erre kijelölt illetékes vezetőjével kollégáink élet- és munkakörülményeivel kapcsolatban. Eddig még nem merült fel olyan probléma, amelyet ne sikerült volna megoldani, köszönhetően a jó munkakapcsolatnak.

2016. szeptemberében több intézmény „váltott gazdát”. Ezen iskolák, óvodák egy része német nemzetiségi önkormányzatok vagy egyházi fenntartók alá került.

Megyei jogászunknak a rendszeres egyeztetések ellenére is akad szép számmal feladata. Sok kolléga veszi igénybe a jogsegélyszolgálatot, a jogi képviselést.

Két-három havonta tartunk megyei értekezleteket, elektronikus levél útján pedig napi szinten vagyunk kapcsolatban

járási vezetőinkkel, rajtuk keresztül alapszervi titkárainkkal.

A PSZ kedvezményrendszerének valamennyi elemét használjuk, az első között csatlakozott szervezetünk az élet- és baleset-biztosítási csomaghoz.

Kollégáink részt vettek a tavalyi sztrájkban, rendszeres résztvevői a demonstrációknak, sőt egy évvel ezelőtt saját megmozdulást is tartottunk Gyer-tyalággal az oktatásért címmel.

Jelenleg egyik legfontosabb célunk a megyében, hogy egy megújulásra képes, XXI. századi, modern szakszervezettel hatékony támogatói legyünk kollégáinknak.

Én hiszek az érdekvédelmi munka fontosságában, én hiszek abban, hogy ha megvan az erő és az akarat arra, hogy a világot jobbra varázsoljuk, akkor azt közösen meg is fogjuk tudni valósítani.

*Fehérné Kajtár Hajnalka
megyei elnök*

Ebben a rovatunkban eddig sorrendben Hajdú-Bihar, Fejér megye, Budapest, Jász-Nagykún-Szolnok és Zala megye szakszervezeti életével ismerkedhettek meg közelebbről. Ebben a számunkban a PSZ Bács-Kiskun megyei szervezetének mindennapjait mutatjuk be. A megyében 11 járás van, mind a 11 járásban működik a Pedagógusok Szakszervezete. Céljuk, hogy hatékony támogatóik legyenek a kollégáinknak. Következő számunkban Baranya megye szakszervezetét mutatjuk be.

AZ EREDMÉNYES SZAKSZERVEZETÉRT

Felkészítés a szakképzési centrumok érdekegyeztetőinek

(Folytatás a 3. oldalról)

Fölvázolta a 16 évre levitt tankötelezettségi korhatár igencsak kétértelmű következményeit, és nem túl szerencsésnek nevezte, hogy a szakképzési centrumokban évenként dől el, melyek lesznek az indított és az állam által támogatott szakok. Hozzátette, az eddigi egyeztetések során a sztrájkbizottság tagjaként a PSZ sok mindent kiharcolt, ezeket az eredményeket meg kell őrizni. Felhívta a jelenlevők figyelmét, mire kell odafigyelni az egyeztetések során.

A centrumok működéséről, a szakszervezeti jogosítványok alkalmazásáról dr. Selmeciné dr. Csordás Mária, a PSZ vezető jog-

tanácsosa beszélt. Elmagyarázta, hogy a centrumokban ki kivel egyeztet, hogyan kell (lehet) érvényesíteni a szakszervezeti jogokat. Ismertette a konzultáció lényegét, és hangsúlyozta, milyen fontos a szakszervezeti reprezentativitás.

Galló Istvánné a centrum és az alapszervezetek közötti együttműködés fontosságát hangsúlyozta. Arra hívta fel a figyelmet, hogy a szakszervezet képviselői egyenrangú partnerként tárgyaljanak a centrum főigazgatójával. A tárgyalásokhoz korrekt, szakmaiságon alapuló együttműködésre van szükség, a konzekvens és kitartó vélemény mellett. Az egyenrangú, együttműködő attitűd a legeredményesebb.

IGAZI SIKERTÖRTÉNET

Ahogy egy ifjúságvédelmi felelős látja a munkáját

Beszélgetőpartnerünk nem erre a pályára készült, a segítő szándék mégis ebbe az irányba kanyarította az életét. Szereti a munkáját, mert változatos, igazi sikereket ér el benne. Hogy milyet, alább elolvashatják. Olykor persze ő is tehetetlennek érzi magát. Úgy véli, az iskolákban több szociális szakembernek kellene dolgoznia.

– Miért ezt a pályát választotta?

– Gyerekkoromban nem erre a pályára készültem, üzletasszony szerettem volna lenni. Mégis ebbe az irányba kanyarodott az életem, mert mindig készletet éreztem arra, hogy segítsen a rászorulóknak, elesetteknek, gyerekeknek. Így nem meglepő, hogy itt kötöttem ki.

– Szereti a munkáját?

– Szeretem, mert nagyon változatos. Nem tudom előre megtervezni a napjaimat, mert mindig történik valami a gyerekekkel (konfliktusok, magatartási, szociális, egyéb problémák), amire azonnali megoldást kell találni. Sokat kell nyomozni a diákok után (eltűnnek gyermekotthonokból, nem alszanak otthon, rossz ügyekbe keverednek), minden szünetben beszélgetek velük. Gyakran kell nézni a közösségi hálón lévő adatlapjaikat is.

– Mi a legnehezebb az ön számára, amivel szembe kell néznie?

– Azokkal az esetekkel és problémákkal megbirkózni, amelyekben tehetetlen vagyok. Azokban az esetekben, ahol már jeleztük, és ki is használtuk a gyermekvédelmi rendszer összes lehetőségét, még sincs megoldás az adott problémára. Ilyen például, ha a gyerek olyan éhesen jön iskolába, hogy rosszul lesz a tanítási órákon, mert – miután kifizette a rezsijét, lakbérét – a hónap végére elfogy a szülő pénze, és nem marad ennivalóra. Segélyre pedig nincs esélye, mert a jövedelme átlépi azt az összeghatárt, hogy kaphasson.

– Milyen segítségre lenne szükség?

– Több szociális szakember kell az iskolákba, gondolok az ifjúságvédelmi felelősre, pszichológusra, szociálpedagógusra, gyógypedagógusra.

– Vannak sikerei a munkájában?

– Nehéz kérdés. Mi számít sikernek?

Minden apró eredménynek örülni kell, például annak, hogyha egy diák hetek, hónapok óta nem jár iskolába, és sikerül meggyőzni arról, mennyire fontos bejárnia, bizonyítványt szereznie. Pár évvel ezelőtt volt egy lány, aki akkor került az iskolába, amikor én is elkezdtem itt dolgozni. Igazi kis vadóc, nagyszájú, hangos gyerek volt, csúnyán beszélt, rengeteg magatartási problémával küzdött. Sokat foglalkoztam vele. Volt, hogy hetente mentem hozzájuk családlátogatásra. A családban ő volt a legértelmesebb, szinte csak vele lehetett „normálisan” kommunikálni. Végül nemcsak az általános iskolát végezte el nálunk, hanem gyönyörű érdemjegyekkel teli szakmunkás-bizonyítványt is szerzett. Ő egy igazi sikertörténet.

EGY IFJÚSÁGVÉDELMI FELELŐS EGY NAPJA

- ❖ Reggelente az iskola bejáratánál fogadom a diákokat, becsengetés után az utcáról az épületbe, illetve a tantermekbe küldöm őket.
- ❖ Az első tanítási óra után érkező, késő diákok nevét felírom, majd kiegyenlítő órarendet készítek, amely szerint pótolni tudják az első tanórai tananyagot az utolsó tanítási órájuk után. Minden osztályban létszámmellenőrzést tartok, majd a hiányzó diákok szüleit, gyámjait telefonon keresem, és érdeklődöm a gyermek után.
- ❖ Napi kapcsolatban állok a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival (családgyógyászok, esetmenedzserek), telefonon keresztül konzultálok velük (diákjaink kb. 95 százaléka a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látókörében van). Rendszeres kapcsolatot tartok a kormányhivatal pártfogó felügyelőivel.
- ❖ Aktívan részt veszek a diákok közötti konfliktuskezelésben, például magatartási problémák esetén meghallgatom a diákokat, jegyzőkönyvet veszek fel, értesítem a szülőket, segítek a konfliktus megoldásában.
- ❖ Esetmegbeszéléseket szervezek az iskola, a diák, a szülő, a családgyógyász, a pártfogó felügyelő között.
- ❖ Folyamatosan konzultálok az osztályfőnökökkel, az intézményvezetővel a tanulóinkról. Részt veszek a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett esetkonferenciákon védelembé vétel, védelembé vétel felülvizsgálata, családból való kiemelés, éves felülvizsgálatok esetén.
- ❖ Iskolai jellemzéseket készítek diákjainkról a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, a pártfogó felügyelő, a gyámhivatal, a rendőrség részére. Előtte az osztályfőnökökkel, a pedagógusokkal konzultálok.
- ❖ Igazolatlan mulasztások esetén a törvényben előírt módon jelzéseket készítek, tíz óra igazolatlan esetén jelzek a szülőnek, a gyámhivatalnak, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak. 30 igazolatlan óra felett a kormányhivatal hatósági osztályán a gondviselőt feljelentjük, majd 50 igazolatlan óra hiányzás esetén a gyámhivatalnak jelzünk az iskoláztatási támogatás szüneteltetése ügyében.
- ❖ A délutáni egyéni tanrend szerint haladó osztályokban is létszámmellenőrzést tartok, majd keresem a hiányzó diákok szüleit, gondviselőit.
- ❖ Tartom a kapcsolatot a rendőrséggel a körözés alatt álló (gyermekotthonból elszökött), illetve bűncselekményt elkövető diákok ügyében.
- ❖ Részt veszek az iskola épületének dekorálásában.
- ❖ Ellátom a statisztikai adatszolgáltatás feladatát.
- ❖ Szervezem a prevenciós foglalkozásokat (tiltott élvezeti szerek, internetezés veszélyei, szabálysértés) a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, a „SzinStér”, a Szenvedélybetegek Alacsonyküszöbű Ellátása Szolgálat munkatársaival.
- ❖ Részt veszek a tanulmányi kirándulás szervezésében, lebonyolításában.
- ❖ Részt veszek a tanítási órákon kívüli programok szervezésében a diákoknak.
- ❖ Szerkesztem az iskola Facebook-oldalát.
- ❖ Helyettesítek, ahol kell.
- ❖ Egyéni tanácsadást tartok, beszélgetek a diákokkal.

PARAANYA FELVÉTELIZIK

Paraanya (*fia nyolcadikos, akinek két éve nem sikerült a hatos-
tályos gimis felvételi, amiből anya okult, fia vállat vont*) már
tavaly nyáron gyúrt a felvételire: kinyomtatta a korábbi évek
írásbeli tesztfeladatait, jó sokat magyarból és matekból. Több
gyakorlókönyvet is beszerezett. A szünidős diák neki is látott, hi-
szen a kitöltésre tanév közben úgy sincs idő! Pihenésképp törté-
nelmet is tanult, mert ősszel indulni akart egy versenyen, és
mint tudjuk, szeptembertől erre sincs idő. Így kétezer év vázlata
terebélyesedett a leendő nyolcadikos laptopján, miközben tom-
bolt a kánikula.

Paraanya – biztos, ami biztos – magyarra, matematikára,
történelemre és angolra is befizetett, mert előkészítő-
re is járni kell! Miután a matematikával és annak
állami tanárával a fiúcska hadilábon áll (*csak négyes
és az állami tanár rendre el is magyarázza, miért nem
kaphatja meg az ötöst*), paraanya magántanárt fo-
gadott. A gyerek kezdte érteni a matematikát, és
mint utóbb kiderült, hu-
mán érdeklődése ellenére
viszonylag jó írásbeli teszt-
et írt a tárgyból. Mindez
sok pénzbe került, de meg-
érte (*gyermekem jövőjébe
fektettem a családi kasszá-
ból kreatívan lecsípett tete-
mes összeget*) – gondolta
paraanya.

Ahogy közeledett az
írásbeli időpontja, úgy nőtt
a feszültség családon belül: 200 bebeflázott közmondás mellé
(*de a jelentését is értsd ám!*) szükséges-e még tudni másik 100-
at, vagy inkább nézzük át az új helyesírási szabályokat, esetleg
jegyezd meg azt, ami felnőtteknek is nehézséget okoz, ha bele-
botlanak egy internetes nyelvtani tesztbe... A másodfokú egyen-
let megoldóképlete is kéne! Tudom, hogy nem tanultátok, de az
ördög nem alszik (*már megint egy közmondás, ezt is jegyezd
meg, szaporán!*)

Az általános iskola már január elején kiadta a feladatot: a
kedves szülő adja be a sorrendet, hová kíván jelentkezni gyer-
meke (*aztán majd módosítjuk, ha kell – enyhít a szigoron az osz-
tályfőnök*). Paraanya erősen gondolkodik: mégis honnan tud-
hatná előre, milyen tesztet (*kiválót, átlagosat, sehová sem jót?*)
ír majd csemetéje? Hiszen 80 írásbeli pont környékén jöhetnek
a legelittebb gimik, az alatt az elitek, végül a többi. Éjszakánként
paraanya rákapcsolta agyát a netre: kibogarászta az elmúlt évek
gimnáziumi felvételi ponthatárait, variációkat készített (*kiváló,
átlagos és sehová sem jó tesztekre*). Kalkulált fiacskája kitűnő és
csak jeles eredményeivel is (*minden négyes után levonnak egy
pontot, életre-halálra*), no meg azzal, hogyan tud közlekedni a
kiszemelt gimnáziumok és otthona között (*logisztika csak hala-
dóknak!*).

Amikor elérkezett az írásbeli napja, egyre-másra jöttek a
szörnyű hírek a veronai buszbalesetről. Paraanya azzal vigasztal-
ta a teszt nehézségén sopánkodó ismerős szülőket, no meg ma-
gát is, hogy a mi gyerekeink legalább élnek, és itt vannak velünk!
Megkérdezik, mi lesz az ebéd ez után a vacakul sikerült teszt
után (*az is hülye, aki kitalálta!*), miközben szülők éppen úton
vannak, csak sejtve, hogy valami szörnyűség vár rájuk Veroná-
ban...

Csak egy percre álltunk meg a gyászhoz. Az általános iskola
nem enged egy fikarcnyit sem: szinte követelmény a kitűnő, de
a jelesnél semmiképpen sem rosszabb év végi bizonyítvány is.

Felelések, témazárók
tarkítják a nyolcadi-
kosok életét, miköz-
ben gőzerővel ké-
szülnek a szóbeli fel-
vételi. Írj kiselő-
adást XY zeneszere-
zőről! – fuvalázza az
énektanár a gyerek-
nek, paraanya meg
legszívesebben a ma-
gas C-t alulról súrolva
visszaüzenne, hogy
nem énekből felvéte-
lizik a gyerek (*egyéb-
ként is jobb lenne, ha
az óráján lejátszana
valamilyen zenét, old-
hatná a feszültséget
az agyongyötört ser-
dülőkből*)! De para-
anya inkább nem szól
semmit, átböngészi
az internetet. Parányi

nehézséget csak az okoz, hogy lefordítsa a kiselőadást magyar-
ról gyereknyelvre. A másik szaktanár versenyezni küldi a gye-
reket (*ő a legjobb a tárgyból, csak két könyvet kell elolvasnia, az
apró betűs is fontos ám!*), de erre már paraanya is vállalt von.

Sohasem „csetelt”, de most bekapcsolódott egy internetes
fórumba, ahol sorstársai idegesítették-bátorították egymást,
véleményezve a fővárosi legelittebb, elit és a csak jobb gimnázi-
umokat, a felvételi igazságtalanságát (*milyen alapon állítják egy
kitűnő-jeles gyerekről, akinek éppen rossz napja volt az írásbelin,
hogy nem odavaló?!*). Mások panaszkodnak a stresszre, amelyet
hónapok óta átélnek a családjukban a felvételi miatt. Az is fel-
vetődött, hogy a pótló írásbeli felvételi (*csak orvosi, csak kórházi
igazolással lehet megírni!?*) az idén sokkal könnyebbnek tűnt,
tehát ha a szülő kockáztatott, és valahogyan szerzett orvosi
igazolást, nyert a gyerekének pontot, nem is keveset.

A felvételi show április végéig folytatódik, de néhányan utá-
na sem lazíthatnak. Májusban kezdődik a pótfelvételi azoknak,
akik sehová sem jutottak be. Paraanya addig is arra gondol,
hogy a mostani diákok kétharmadának olyan munkája-szaktája
lesz majd, amelyről mind ez ideig halvány fogalma sincs a világ-
nak. A középiskolai felvételi talán még anekdotának sem lesz jó.
Most meg vicc.

MIRŐL ÁRULKODNAK A PISA-EREDMÉNYEK?

Egy oktatási reform hasonló egy temető áthelyezéséhez

A fennálló oktatási rendszerrel szembeni csendes forradalom zajlott február 22-én a Magyar Tudományos Akadémián. Persze, nem csoda, hisz a nagy múltú intézmény konferenciája napirendjén a PISA-mérések tudományos háttérének bemutatása, és az abból fakadó kutatási-fejlesztési feladatok megvitatása volt. A tágabb tudományos kontextusba helyezett előadásokban olyan tételek szerepeltek például, mint „az oktatás korrekcióját nem szabad veszteségként megélni”, vagy arra kell gyorsan választ adni, hogy „mit és hogyan tanítsanak a tanárok, de a reformokat csak megfelelő érdemi kísérletek után lehet bevezetni”. Elhangzott: „az elégségesnél kevesebbet fordít a gyerekek oktatására Magyarország”, „magasabb óraszámra volna szükség a természettudományok tanulmányozására” és „a jól teljesítő országokhoz képest nálunk van a legkevesebb matematikaóra egy héten, ami az eredményeken is meglátszik”.

Amint ma már köztudott, a PISA-vizsgálat a világ legfejlettebb országait tömörítő gazdasági szervezet, a párizsi székhelyű Európai Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) nemzetközi tanulói teljesítménymérési programja, amelyet 2000-ben indítottak el, és háromévenként ismételnék meg. A PISA feladatsorai azt vizsgálják, hogy a részt vevő országok 15 éves tanulói hogyan tudják alkalmazni tudásukat az iskolán kívüli szituációkat modellező, immár számítógépen megjelenő tesztek megoldásában. A tavaly decemberben nyilvánosságra hozott 2015-ös felmérés szerint romlott a magyar diákok teljesítménye az utóbbi években, a szövegértés és a természettudományok területén gyengébb, matematikában pedig ugyanolyan eredményeket értek el a tanulók, mint 2012-ben; a magyar diákok teljesítménye mindhárom területen alacsonyabb lett az OECD átlagánál. Mint emlékeztet, *Orbán Viktor*, illetve a kormány még 2016 decemberében vizsgálatot rendelt el a siralmas PISA-eredmények ügyében.

Öveges József szellemében

Lovász László, az MTA elnöke *Öveges József* szavaival kezdte előadását: „Az oktatás célja nem az, hogy befejezett tudást adjon, hanem az, hogy alapot adjon a további tudás megszerzéséhez.” Mint mondta, ez a tanácskozás mottója is. Hozzátette, ez a mai oktatás egyik problémája is. A polihisztorok kora rég lejárt ugyan, de a tudomány épp abba az irányba fejlődik, hogy össze kell kapcsolni az egyes tudományos területeket. A tudomány pedig nagy léptékkel fejlődik, az emberi tudás kilencévenként megduplázódik. A világról olyan sok információ áll rendelkezésre, amit lehet

tetlenség megtanulni, viszont muszáj rendszerezni, értelmezni és használni.

A PISA-tesztekben nem arra kíváncsiak, mit tudnak a tanulók a konkrét tárgyakból, hanem hogy miként tudják a megszerzett tudást hasznosítani – mondta az MTA elnöke. Beszélt arról, hogy a tavaly, év végén nyilvánosságra hozott eredmények azt mutatják, a magyar diákok viszonylag jól állnak, ha tantárgyi ismeretekről van szó, az alkalmazási készségek tekintetében azonban fokozatos romlást lehetett tapasztalni. Egy ország közoktatását nem lehet néhány számmal leírni, de ha bizonyos jól átgondolt paraméterek esetében következetes romló tendencia érvényesül, akkor annak okait fel kell tární. Úgy vélte, a PISA-felmérések adataiból levonható következtetéseket csak megfelelő tudományos munka és elemzések árán tudják megadni, a felületes következtetések inkább bajt okoznak.

Az államtitkárság ígér, az MTA segít

Lovász László hangsúlyozta: az MTA kutatói közösségétől elvárható, hogy tudásával hozzájáruljon ahhoz, miként jelenhetnek meg az új tudományos eredmények, tudományterületek a közoktatásban. Jelezte: nemcsak a tudományos eredmények megjelenítése fontos, de az is, hogy a tantárgy-pedagógia fejlődése is megjelenjen az oktatás módszertanában. Minél gyorsabban választ kell találni arra a kérdésre, mit és hogyan tanítsanak a tanárok, de tudomásul kell venni, hogy gyökeres változtatásokat csak átgondoltan, hosszú éveket igénybe vevő kísérletek alapján lehet bevezetni. Hozzátette: érdemi és valós eredménnyel kecsegtető válasz megfogalmazása tudományos vizsgálatok nélkül elképzelhetetlen.

(Folytatás a 8. oldalon)

AKADÉMIKUSOK OLVASTAK BE PALKOVICSNAK

Esélynövelés helyett a magyar iskolarendszer a korai szelekcióra épít

Akibe ma szorult némi kreativitás, nem nagyon megy tanári pályára, a tankerületek csak a központi akarat ötvenes évekre emlékeztető tervteljesítői, az iskolaigazgatóknak meg annyi az önállóságuk, mint egy helyi IKV-vezetőnek volt. Erős szavakkal bíralták az akadémikusok a magyar oktatáspolitikát *Palkovics László* jelenlétében a Stádium 28 Kör február 27-i közoktatási fórumán.

„Mint az ötvenes években, amikor a helyi szervnek biztosítania kellett a tervteljesítést és a helyi ellátást. Semmi autonómia és szubszidiaritás nincs benne. A tankerületi vezetők hatásköre szűk, érdekeltségük gyenge, a szervezet csak a minisztériumtól függ, pusztán végrehajtó hatáskörrel vannak” – hangzott el az MTA Természettudományi Kutatóközpontjában arról,

hogy a Klik decentralizálása ellenére továbbra sem lehet valódi autonómiáról beszélni még tankerületi szinten sem, nem hogy az egyes iskolák kapcsán.

A rendszer az igazgatót üzemvezetői szerepre redukálja, mint egykor a helyi IKV vezetőjét. Pedig mastermindnak kellene lennie – mondta *Kertesi Gábor*, az MTA Közgazdaságtudományi Intézet ku-

tatója. Ugyanez lejjebb minden gyerek és szülő számára közvetlenül is érezhető: „A tanár ugyanígy végrehajtó, nem érdekelt a pedagógiai innovációban. És ez szorosan összefügg a szakma presztízsével: nyilvánvalóan minden olyan fiatal kedvét elveszi a pályától, aki szeretne valami kreatív dolgot csinálni az életben.”

(Folytatás a 8. oldalon)

MIRŐL ÁRULKODNAK A PISA-EREDMÉNYEK?

(Folytatás a 7. oldalról)

Ezért kezdeményezte nem sokkal el-
nökké választása után a szakmódszertan
tudományos megalapozását és megújítá-
sát szolgáló kutatásokat és azt a pályáza-
tot, amely végül évi 200 millió forinttal,
négy éven keresztül támogatja a 19 kutá-
tócsoportot; további 13 pályázó támoga-
tását az Emberi Erőforrások Minisztériu-
ma vállalta. (A konferencián csendes
résztevőként jelen levő *Palkovics László*
oktatási államtitkár bólogatásával meg-
erősítette a vállalás tényét.) Lovász hozzá-
tette: nem egyszeri reformról kell gon-
dolkodni, az oktatást, a tantárgyak tema-
tikáját, módszertanát folyamatosan kar-
ban kell tartani, „ez elkerülhetetlen”.

Magyarország keveset költ oktatásra

Csapó Benő, a SZTE egyetemi tanára a
nemzetközi felmérések tudományos hát-
teréről szóló előadásában arról beszélt, a
magyar oktatási ráfordítások csökkennek.
Ugyan az oktatásra fordított költségek nö-
velése egy bizonyos szint után – ez tanu-
lónként a gyermekek 15 éves koráig kö-
rülbelül 50 ezer dollár – önmagában nem
javítja a teljesítményt, de Magyarország
ennyit sem költ oktatásra, így nagy szerepe
van annak, hogy milyen módon használják
fel a rendelkezésre álló forrást. Hozzátette
azt is, hogy a magyar diákok nem fordíta-
nak annyi időt természettudományok ta-
nulmányozására, mint a jobban teljesítő
országokban. Megjegyezte: Magyarország
azon országok közé tartozik, ahol a leg-
kevesebb matematikaóra van egy héten,
ez pedig az eredményeken is meglátszik.

Steklács János, a Pallasz Athéné
Egyetem tanára, olvasáskutató azt tar-
totta a legijesztőbbnek, hogy három év
alatt a harmadával, 19-ről 27 százalékra
nőtt az alapszint alatt teljesítők, vagyis a
funkcionális analfabéták aránya. Szöveg-
értésben sokat romlott a magyar átlag,
most már csak a görögöket és a szlová-
kokat előzzük ebben Európában. „A ma-
gyar oktatási rendszer inkább csak ellen-
őrzi, de nem fejleszti a szövegértést. A
tanár kérdez a szövegről, de nem sokat
segít benne, pedig itt van 15-20 olyan jól
megtanítható lépés, amivel jelentősen
lehetne fejleszteni ezeket a készsége-
ket” – mondta, majd felsorolta ezeket.

A szövegértés fejlesztéséhez az alábbi változtatások segítenének

– Az olvasástaniásban nem szabad si-
etni, „nem kell decemberig megtanítani
olvasni”, hiszen ma két és fél évnyi kü-
lönbség is van egy osztályon belül a gye-
rekek felkészültségében.

– Stratégiaorientált olvasás és a kri-
tikai készségek fejlesztése az olvasásban:
erről jelenleg szinte semmit nem tanul-
nak, „ne csodálkozzunk hát, hogy ilyenek
az eredmények”.

– Ma a szépirodalom dominál a
nyelv- és irodalomórán, a mindennapi
szövegekre sokkal nagyobb hangsúlyt kell
helyezni.

– Módszertani korszerűsítés, minél
inkább személyre szabott fejlesztés, a
lemaradók segítése.

– És végül, a tanulás tanítása: „Nem
mondhatjuk, hogy mindenki tanuljon

meg otthon magától tanulni – ez a mi
feladatunk.”

Steklács János a finnek és a mostani
PISA-ban nagyot előrelépő észteket állítot-
ta példaként. Mint mondta, északon az
iskolaügyet sikerült szakmai kérdésnek
megtartani, az oktatást leválasztották a
nagypolitikáról, így kormányváltás után is
marad nagyjából a folytonosság. Hogy egy
rendszer-átalakítás és szemléletváltás vé-
gigvitele azért mégsem annyira egyszerű,
ahhoz egy állítólag *Mark Twaintől* szár-
mazó idézetet hozott: „Egy oktatási reform
hasonló egy temető áthelyezéséhez: na-
gyon költséges, rendkívül bonyolult, és
nagyon kicsi a belső támogatottsága.”

A valóság modelljei

Csikós Csaba, az ELTE egyetemi docense a
matematikai műveltségről beszélt. Mint
mondta, a szöveges feladatok funkciója a
valóság matematikai modellezése.

Korom Erzsébet, a Szegedi Tudo-
mányegyetem docense a természettu-
dományos műveltség fejlesztésének le-
hetőségeiről beszélt. Kifejtette, a fizika
és a kémia már az általános iskolában is
a legkevésbé kedvelt tárgy. Ezekben
még mindig a frontális tanítás dominál.
Azt, hogy mi kerüljön a tantervekbe, a
PISA-kutatók már könyvbe foglalták, de
nálunk még mindig nincs rendszerszintű
vizsgálat a természettudományok okta-
tásáról. Tantervi, módszertani és az aktív
tanuláson alapuló módszerekre, a pe-
dagógusok képzésének fejlesztésére van
szükség.

M. I.

AKADÉMIKUSOK OLVASTAK BE PALKOVICSNAK

(Folytatás a 7. oldalról)

Minél kisebb a tanítási autonómia, annál inkább menekül-
nek a jó képességű fiatalok a pályáról, és ezt a kontraszelek-
ciót önmagában a tanári bérek emelése nem oldja meg.

Égető kérdések

A Stádium 28 Kör tavaly ősszel alakult, miután 28 akadémikus és
nagydoktor nyílt levélben fordult *Lovász László*hoz. Az MTA elnö-
kének azt javasolták, hogy az Akadémia kezdeményezze „a társa-
dalom számára égető kérdések tudományos feltárását és nyilván-
os vitáját”, konkrétan az antidemokratikus folyamatokat, a me-
nekváltáság kapcsán szított indulatokat, a sajtószabadság beszű-
külését, valamint az oktatás és az egészségügy súlyos válságát
hangsúlyozták. Az alapítók között található mások mellett *Csányi
Vilmos*, *Ferge Zsuzsa*, *Mellár Tamás*, *Radnóti Sándor* és *Falus*

András, akiknek a véleményét az MTA ugyan nem hagyhatja fi-
gyelmen kívül, de testületileg nem is akart beállni mögéjük.

A Stádium 28 első nagy, közoktatással foglalkozó fórumára meg-
hívottként elment a teljes magyar közoktatási vezérkar, az élen
Palkovics László államtitkárral és helyetteseivel. Végighallgatták az
előadásokat „a közoktatás hosszú ideje tartó és egyre mélyülő vál-
ságáról és az ebből fakadó, élesedő társadalmi feszültségekről”.

Akikről lemondott az oktatási rendszer

Miközben a gimnáziumi létszámot megpróbálják csökkenteni,
kivették a közoktatás-irányítás alól és az NGM alá tették a szak-
képzést. Ettől nem függetlenül háromra csökkentették a négyéves
képzést a szakiskolákban, és durván levitték a közismereti tárgyak
óraszámát.

(Folytatás a 9. oldalon)

AKADÉMIKUSOK OLVASTAK BE PALKOVICSNAK

(Folytatás a 8. oldalról)

„A reformokat a német típusú duális képzéssel indokolták, de mire Németországban valaki belép a duális képzésbe, már több közismereti órát kap, mint a magyar gyerek a képzés legvégéig” – mondta Varga Júlia az MTA Közgazdaságtudományi Intézetéből. A kritikák szerint a szakiskolásokról gyakorlatilag lemondott a magyar oktatási rendszer – az irány hasonló a tankötelezettségi kor 16 évre való leszállításához. „Ez azonban már nemcsak a legelső réteget érinti hátrányosan, hanem az alsóközéposztályt is.” A képzés átalakítása, a természettudományos tárgyak

durva és előkészítés nélküli óraszámcsökkentése után tömegeket bocsát ki a munkaerőpiacra rosszabb képzettségi szinttel. Éppen azokat a rétegeket, amelyek leginkább az iskolától remélték korábban a felemelkedésüket, és nekik ilyen alapokkal nem sok esélyük lesz a továbbtanulásra.

A szakképzés lebontása ráadásul ugyanabba az irányba mutat, mint a tankerületek, iskolák és tanárok egyszerű végrehajtói szerepbe kényszerítése – mondják a Stádium 28 előadói. A rendszer túlszabályoz, miközben képtelen csökkenteni az otthonról hozott különbségeket.

Az előadások után felszólaló Palkovics László államtitkár ugyan azt mondta, hogy majdnem mindennel egyetért az elhangzottak közül, de ebben nem volt számára sok újdonság, az viszont, hogy mi a teendő, továbbra sem evidens. A legnagyobb tapsot azonban Radnóti Sándor filozófus kapta, erre: „Nagyon örülök, hogy államtitkár úr lényegében mindennel egyetért, de akkor jó lenne tényleg ezekről beszélni, mert nagyon kezd elmenni ez a beszélgetés a »vannak még hibák« irányába.”

(Forrás: Index február 28.)

EGYENESEN BESZÉLTEK

Hiller István: amíg ez a borzalom határozza meg a közoktatást, addig semmi esély

Nem szórmentén foglalkozott a közoktatással az ATV február 28-i Egyenes beszéd című műsora. Vértés András közgazdász arról beszélt, hogy az oktatás fejlesztése lenne a jó befektetés. Hiller István volt oktatási miniszter pedig arról, az oktatás ma súlyosan politikai kérdés

Vértés András közgazdászszemmel egyebek mellett arról beszélt, hogy a gazdaságot a szellemi befektetések viszik előre, az oktatás fejlesztése lenne a jó befektetés. A közoktatásban évszázadokat mentünk vissza, ahelyett, hogy a XXI. századba léptünk volna. Ebbé kéne befektetni azt, amit nem költünk olimpiára – fogalmazott.

Hiller István szerint ma már élesen elválík a közoktatás tudományos megítélése a kormányzat által ismételtetett sikerességtől. Az Akadémián is arról folyt a vita, hogy az iskola a gyerekért vagy a hatalom igényének kiszolgálásáért van-e. Azért tartunk fenn iskolát, hogy hűséges alattvalókat neveljünk az éppen uralkodóknak, vagy azért, hogy önálló gondolkodásra képes generációkat indítsunk útnak? Úgy vélte, amíg Magyarországon „a köznevelési törvény nevű borzalom” határozza meg a közoktatást, addig semmi esély arra, hogy az iskolákban szabadon gondolkodni képes, az újra nyitott gyermekeket készítenek fel az életre.

Az Akadémián többnyire közgazdászok beszéltek az oktatásról és annak gazdasági következményeiről – mondta. Szerinte ott azért voltak nehéz helyzetben az oktatásiintézmény-rendszer vezetői, mert az oktatás ma súlyosan politikai kérdés.

Hiller szerint elégük lett a közgazdászoknak abból, hogy „egy kaptafára készült, csökkent tananyagot” tanítanak a gyerekeknek. Az így képzett munkaerővel Magyarország nem lesz versenyképes. A köznevelési törvény elfogadása óta eltelt öt év. Ezek a generációk versenyhátrányban lesznek az európai országok diákjaihoz képest, mert konzervet kapnak, és annak is a lejárt szavatosságú formáját.

Forrás: atv.hu

VÁLASZ A KILENCOSZTÁLYOS?

A legutóbbi kormányülésen fontos szakmai döntés született arról, hogy elindulnak a kilencosztályos általános iskola irányába, ami „egyfajta preschoolt, azaz előiskolát jelent”, mert a szakmai viták ebbe az irányba mutatnak – mondta A pedagógiai szakszolgálatok hete című rendezvénysorozat nyitókonferenciáján március 3-án Balog Zoltán emberierőforrás-miniszter.

Még viták zajlanak arról, hogy melyik oktatási szakaszba kerüljön plusz egy év. A lépést azzal indokolta, hogy a „gyermekút” tekintetében mindig az átmenet a legnehezebb, vagyis bölcsődéből óvodába, óvodából iskolába vagy általános iskolából a következő szintre kerülni, ezeknél az átalakulásoknál pedig „sok képesség elveszik”. Hangsúlyozta, hogy a bevezetését komoly társadalmi vita fogja megelőzni, miközben a szükségességéről egyre inkább szakmai konszenzus van. A tervek között speciális tanulmányi program van, de arról még viták zajlanak, hogy négyéves óvoda, öt éves alsó tagozat vagy 3+3+3 éves általános iskola lenne-e a jó megoldás.

DR. CSÉPE VALÉRIA MINISZTERI BIZTOS

Balog Zoltán miniszter dr. Csépe Valériát a köznevelés tartalmi megújításáért felelős miniszteri biztossá nevezte ki. A miniszteri biztos megtervezi és koordinálja a köznevelés tantervi-tartalmi szabályozói (NAT, kerettantervek) megújításának szakmai munkáit. Felel a NAT koncepciójának kidolgozásáért, irányítja a kerettantervek megújításának szakmai munkáját, koordinálja a köznevelés ágazati-szakmai stratégiáinak illesztését a tantervi-tartalmi szabályozók megújításának munkálataival, elősegíti, hogy a köznevelés tartalmi megújítását vezérlő alapelvek érvényesülhessenek a köznevelés ágazati-szakmai egyéb fejlesztéseinek megvalósítása során. Elősegíti a fejlesztési területek és nevelési célok beépülését a pedagógiai kultúrába és a pedagógiai munkába.

Dr. Csépe Valéria megbízatása 2017. március 7-től 2017. szeptember 6-ig, fél évre szól.

Szüdi János

A NYELVVIZSGASOROMPÓ

Látszik, hogy *Rétvári Bence* megbízható főmufti. Lám, milyen jól megvédte a kormány legaljasabb intézkedéseinek egyikét, hogy 2020-tól megkövetelik a középfokú nyelvvizsgát a felsőoktatási alapképzésbe lépéshez. Az államtitkár szerint kellő időt – öt kerek esztendő – hagytak a felkészülésre a tanulóknak. A baj csak az, hogy nem a tanulóknak, az államnak kellene felkészülnie arra, hogy mindenkinek megadja a lehetőséget – az iskolai oktatás keretei között – az idegen nyelv elsajátításához. A tanulóknak a felkészülési ideje se több, se kevesebb nem lett. Ha sikerült olyan középiskolát találnia, amelyben az általános iskolában megkezdett első idegen nyelvet is oktatják, akkor nyolc éve, ha nem sikerült, akkor négy éve volt és van a felkészüléshez. Sok egyéb tényező is befolyásolja azonban a felkészülés eredményességét. Mindenekelőtt az ismereteket átadó pedagógus megléte, rátermettsége, az adott iskolák eszközfelszereltsége. Az iskolai nyelvi csoportbontás lehetősége.

Régi probléma, hogy az idegen nyelv tanítása többnyire eredménytelen. A magyar iskolarendszer ezen a területen legalább annyi kudarcot tud felmutatni, mint a többi területen. A magyaroknak mind a mai napig esélyük sincs arra, hogy megközelítsék az uniós célkitűzést: az anyanyelven kívül beszéljünk legalább még kettő másik élő idegen nyelvet. Egy idegen nyelv elsajátítása is hiú ábránd az iskolai felkészítés keretei között.

Ez a probléma összefügg mindazzal, amit feltárt a PISA-mérés. Az a tanuló, aki nem érti a magyar szöveget, nem fogja érteni az idegen nyelvű szöveget sem. Miután a kormányzat eljutott annak a ténynek a beismeréséig, hogy a sebtében összetákolott követelményrendszer rossz – s nekilendült összetákolni egy másikat –, elvárható lenne annak beismerése is, a tanuló felelős a legkevesebb, amiért képtelen egy pohár vizet kérni a határon túl. Eddig a pontig azonban ez a kormány sosem fog eljutni. Ehhez ugyanis el kellene jutnia addig a felismerésig, hogy az iskolai felkészítésnek nem a kötelező tantervek kötelező bebifláztatására kell épülnie, hanem a tanulói kíváncsiság felébresztésére és kielégítésére. Nincs szükség ezért adott időpontra teljesítendő kötelező tananyagra. Az iskoláknak fejlesztési célokat kell meghatározniuk: legyen birtokában minden tanuló meghatározott időpontra az értő írás, olvasás, számolás képességének. Sajátítsa el az idegen nyelvű kommunikáció

képességét. A célok eléréséhez vezető utat, az egyes évfolyamok tananyagát és követelményeit az iskola határozhatja meg, figyelembe véve az állami vizsgák követelményeit.

A 2003-ban kiadott Nemzeti alaptanterv ezért kulcskompetenciákat és kiemelt fejlesztési feladatokat határozott meg. A közoktatásról szóló törvény a nyelvtanulás feltételeinek megteremtéséhez előírta a nyelvi előkészítő évfolyam (közismert nevén 0. évfolyam) igény szerinti kötelező megszervezését a középiskolákban. 2011-ben minden megváltozott: a kompetenciaalapú oktatás tantervi rendszere – a 7 milliárdért kifejlesztett tankönyvekkel együtt – a szemétkosárba került. A törvényből kimaradt a nyelvi előkészítő évfolyamok igény szerinti megszervezésének kötelezettsége. Megszigorították a két tannyelvű iskolák létesítésének, működésének feltételeit. A kötelező kerettanterv, a tanfelügyelet bevezetése, a tankönyvpiacon megszüntetése nem kedvez a nyelvtanítás egyénre szabott, játékos, énekesre épülő új módszerei alkalmazásának.

Miért kell a nyelvvizsga? Talán azért, mert a 2005-ben bevezetett szabályozás szerint addig nem adható ki az oklevél, amíg nem mutatják be a nyelvvizsga-bizonyítványt. Jó páran nem tudták teljesíteni ezt a követelményt. Lehetett volna másmilyen következtetésre jutni ebből a tényből. Újraértékelni ezt az előírást, abból kiindulva, hogy a nyelvtudás megszerzése nélkülözhetetlen érdeke annak, aki jó állást szeretne. Rá lehet bízni ezért mindenkire, szerezz nyelvismeretet. A nyelvtudás egyébként sem azonos a nyelvvizsgával. Aki beszél és érti a nyelvet, nem biztos, hogy nyelvvizsgát is tud, akar tenni. A munkáltatók általában a nyelvi gyakorlati alkalmazását, és nem nyelvvizgapapírt kérnek. El kellett volna jutni arra a felismerésre, hogy az államnak sokkal többet kell tennie a nyelvtudás megszerzéséhez szükséges feltételek javítása érdekében. A közoktatásról szóló törvény például az iskola kötelezettségévé tette, hogy adjon segítséget az angol nyelv elsajátításához, ha ezt a tanuló igényli. Ez lehetett tanóra, szakör, önképzőköri, egyéni tanulás támogatása. Ehhez módszertani segédletek készültek. E kötelezettség is megszűnt. Vissza lehetne állítani a felsőoktatási intézmények idegennyelv-oktatási és vizsgáztatási jogát és kötelezettségét.

Mi célt szolgál e kormányzati intézkedés tűzön-vízen át történő keresztülhajszolása?

Mint minden, a tanuláshoz való szabad hozzáférést gátló intézkedés, azt kívánja elérni, hogy a felsőoktatásba csak a kiváltságos rétegek gyermekei juthassanak be. Az irány világos. A végrehajtás jó ütemben halad. A tankötelezettség idejének csökkentése, és ehhez párosulva az iskola felvételi kötelezettségének megszüntetése, a gimnáziumi felvételi eljárás átalakítása – a készség, képesség mérése helyett a tudás mérése –, mind-mind azt a célt szolgálja, hogy csak az elit családok gyermekei jussanak érettségizéshez. A szakközépiskola helyébe lépő szakközépiskolában nem jut idő a nyelvrára. Megszűntek a szakközépiskolában létező szakképzési évfolyamok, így a 9–12. évfolyamokon kell elsajátítani a közismereti tananyagot és a szakképzés ismereteit. A szakiskola feladatait átvéve, új típusú szakközépiskolában a közismereti tananyag átadására minimális idő áll rendelkezésre.

Az alapvető jogok biztosa több mint 40 oldalon taglalja jelentésében, hogy „mindaddig, amíg a nyelvvizsgára való iskolai felkészítés tárgyi és személyi feltételei hiányoznak, az oktatáshoz való joggal összefüggő visszásságot eredményez a nyelvvizsga megkövetelése a felsőoktatási felvétellel”. Ezért javasolta: a kormány tegyen intézkedéseket a nyelvtanulás személyi és tárgyi feltételeinek javítására, és a rendelkezések bevezetését halassza el (AJB-360/2017.). A jelentés nem tér ki arra, hogy ez a szabályozás ellentétes a felsőoktatásról szóló törvény rendelkezéseivel. A felsőoktatásról szóló törvény szerint az alapképzésre és az osztatlan képzésre történő felvétel feltétele az érettségi vizsga sikeres teljesítése, továbbá feltétele lehet a meghatározott szintű nyelvtudás. A felvételi követelmények – így a nyelvtudás – előírása a felsőoktatási intézmény jogá. Arról pedig a kormány döntött, hogy – 2020-tól – az alapképzésre és az osztatlan képzésre csak az a jelentkező vehető fel, aki legalább B2 szintű, általános nyelvi, komplex nyelvvizsgával vagy azzal egyenértékű okirattal rendelkezik. Ilyen jog azonban nincs a kormánynak. A kormány arra kapott csak felhatalmazást, hogy meghatározza egyes alapszakokhoz az érettségi vizsga teljesítésének követelményeit a felsőoktatási intézménybe történő felvételhez. A jelentés nem tér ki arra sem, hogy sérülnek azoknak a sajátos nevelési igényű jelentkezőknek a jogai, akik fogyatékosságuk miatt nem tudják teljesíteni a nyelvvizsga követelményeit. (Folytatás a 11. oldalon)

MERRE TART AZ EURÓPAI SZAKKÉPZÉS?

Több munkaalapú tanulási lehetőséget kell biztosítani

Napjainkban sokak, köztük közgazdászok, akadémikusok véleménye, hogy a mai magyar közoktatás zsákutcában van. Hogy a szakképzésünk jó irányba tart-e, azt megtudhatjuk abból a beszámolóból, amelyet *Békési Tamástól*, a PSZ Zala megyei elnökétől kaptunk arról az ülésről, amelyet még tavaly novemberben tartottak Brüsszelben. A Szakképzési Szakértő Bizottságban (ACVT) – amely az Európai Bizottság mellett működik – Békési Tamás 2004 óta képviseli a magyar munkavállalókat.

Az első napirendi pont a New Skills Agenda programmal kapcsolatos eszmecsere volt. Az átfogó készségfejlesztési programot az Európai Bizottság 2016 júniusában fogadta el. Azt hivatott biztosítani, hogy az emberek fiataloktól kezdve a készségek széles skáláját sajátítsák el, illetve hogy a lehető legjobban lehessen fejleszteni a humán-tőkét.

A program célja az is, hogy támogassa a társadalmi felzárkóztatást, valamint elősegítse a munkahelyteremtést, a növekedés és a beruházás új lendületét. Arra a gazdasági kihívásra kívánnak választ adni, hogy hiány mutatkozik a munkaerőpiaci keresletnek megfelelő készségekből, nem kielégítő a készségek és a képesítések átláthatósága, és nehéz előre jelezni, milyen készségekre lesz szükség a közeljövőben. Az ágazati szereplőkkel folytatott párbeszéd alapján keresik a módját a jobban előre jelezhető munkaerőpiaci készség-kereslet alakulásának.

A készséggaranciáé a jövő

A bizottság a következő két évre vonatkozóan több intézkedést tervez, az egyik például az ún. készséggarancia (Skillsguarantee). A kezdeményezés azt hivatott elősegíteni, hogy az alacsonyan képzett felnőttek minimális szintű írástudásra, olvasáskészségre, számolni tudásra és digitális készségekre tegyenek szert, továbbá hogy iskolázottságuk elérje a felső középfokú szintet. Egyértelműen sort kell keríteni az EQF (Európai Képzési Keretrendszer) felülvizsgálatára is (ezt többen támogatták a vita során). Sürgető feladat a szakképzés vonzerejének, népszerűségének növelése. Több munkaalapú tanulási lehetőséget kell biztosítani a szakképző intézmények diákjai számára. Elsődleges célcsoportnak te

kintik az alacsony képzettségű, képzettség nélküli munkavállalókat, valamint a migránsokat.

Mind a kormányzati oldal, mind a szociális partnerek elengedhetetlennek tartották a képzés (oktatáspolitikai, szakképzés, iskolán kívüli képzések) és gazdaságpolitika jobb koordinációját. Így a valós igényekre épülhetne a képzés és a képességfejlesztés. Néhány hozzászóló a célok komolyságát kérdőjelezte meg azzal, hogy szerintük a program végrehajtása nem kap megfelelő pénzügyi háttérrel.

Hogyan lehetne a menekültek kompetenciáit validáltatni?

A bizottság is egyetértett azzal, hogy szükséges az olyan eszközök felülvizsgálata, mint pl. az ECVET (szakképzési kreditrendszer), EQAVET (minőségbiztosítás a szakképzésben). Kiemelt feladattá válik a harmadik országbeli állampolgárok készségeinek felmérését segítő útmutató kialakítása, ami a menedékkérők, menekültek és más migránsok készségeinek és képesítéseinek korai azonosítását segítené elő. Egyelőre tanácstalan azonban a bizottság abban, hogy hogyan lehetne a menekültek kompetenciáit validáltatni. A bizottság egyértelműen sikertörténetnek tekinti az Europass rendszerét. Sőt európai nyelvi útlevelel bővült, illetve átdolgozásra kerül az online hozzáférés is, egyfajta e-portfólió irányába kívánják átalakítani. Célként fogalmazódott meg, hogy hozzá kell illeszteni a technológiai fejlődéshez.

Folyik a 2020 és 2030 közötti uniós szakképzési stratégia előkészítése

A legnagyobb – sokszor követhetetlen és szétfolyó – vita a tanulószereződéses gyakorlati képzésről és a munkaalapú tanulásról

folyt. (A bizottság ugyanis 2004 óta először közös állásfoglalás kialakítását tűzte ki célul.) Ez a képzési rendszerek különbözőségéből, illetve nagyrészt abból adódott, hogy a kérdésben az államok féltik az önállóságukat. Az állásfoglalás nem is lett végleges, azt egyeztetések után, e-mailben szavazva véglegesítettük 2016. december 2-ával.

Bár a vita hangulatát nem lehet visszaadni, mégis kiemelek néhány gondolatot, amelyek befolyásolták a végleges változatot. Eleve felvetődött, hogy van-e a bizottságunknak jogköre ilyen típusú dokumentum létrehozására. Zavart okozott, hogy nincsenek egységes definíciók, olyan fontos dolgokban sem, mint pl. az apprenticeships, amit minden országban másképp értelmeznek. Többen képviselték azt az álláspontot, hogy az uniós minőségbiztosítási keretek hiányoznak, ezért szinte értelmetlen erősíteni a szabályozást. Pont ezért javasolták a jól működő szakképzési rendszert fenntartó országok (pl. Németország), hogy csak ajánlások szülessenek. Sőt felvetődött az is, hogy ha a gazdaság nem nyújt ilyen képzőhelyeket, akkor nem működik a rendszer. Országoként eltérő az ilyen tanulóhelyek finanszírozása is. Éppen ezek miatt szerintük csak alapelvekben kellene megegyezni. Más országok szerint viszont segíthet az egységesülésben egy ilyen dokumentum. A skandináv országok azt kifogásolták, hogy a dokumentum az iskolarendszerű képzést helyezi előtérbe, pedig ennél sokkal színesebb a kép.

Folyik már a 2020 és 2030 közötti uniós szakképzési stratégia előkészítése is. Már vannak tervezett menetrendek, célok, eszközök. A szociális partnerek azonnal kifogásolták is, hogy ilyen súlyú témát hogyan lehet előterjesztett dokumentum nélkül véleményezni.

A NYELVVIZSGASOROMPÓ

(Folytatás a 10. oldalról)

Az alapvető jogok biztosának az Alkotmánybírósághoz kellett volna fordulnia.

A 2017-ben összehívott Diákpárlament 50 pontban fogalmazta meg, mit követel a kormánytól, az oktatásirányítástól. Ezek a követelések nem tartalmazzák a nyelvvizsga kötelező felvételi feltételként

való eltörlését. Remélhetően ennek oka nem a közömbösség, hanem „csupán” a figyelmetlenség.

Az alapvető jogok biztosa által közzétett jelentés és az államtitkári nyilatkozat után senki nem állíthatja többé, hogy nem tudott a kormány terveiről. Rajtunk, a választókon múlik, hogy a terv csupán terv marad-e, vagy meg is valósul. (A cikk február 23-án megjelent a 168 órában)

TÍZÉVES CSÚCSON AZ ISKOLAEELHAGYÓK ARÁNYA MAGYARORSZÁGON

2016-ban kiemelkedő mértékben ugrott meg a korai iskolaelhagyók aránya Magyarországon. A legfrissebb adatok szerint a 18–24 évesek 12,5 százalékának csak alapfokú végzettsége van. Az adatra nemhogy uniós, de még régiós viszonylatban sem lehetünk büszkék – írta az mfor.hu.

Az Eurostat februárban frissítette a korai iskolaelhagyók arányára vonatkozó statisztikáját, mely Magyarország esetében rendkívül kellemetlen adattal bővült. 2016-ban ugyanis a 18–24 évesek körében 12,5 százalékra ugrott az arány, amivel hazánk az uniós rangsor utolsó harmadában található. Ráadásul folytatódott a korábban elindult rossz tendencia is: 2015-höz képest 0,9 százalékponttal emelkedett az arány, aminél nagyobb mértékű romlásra egyetlen másik tagállamban sem volt példa.

Hasonló szinten legutóbb az uniós csatlakozásunk környékén álltunk, 2004 és 2006 között, majd ezt követően egészen 2010-ig szinte folyamatos javulás következett. Az arány 10,8 százalékra mérséklődött, ami szinte egy hajszálnyira volt az Európa 2020 uniós fejlesztési stratégia keretében kitűzött 10 százalékos céltól.

Azután 2010-től kezdve 2013-ig 11,9 százalékgig emelkedett újra az iskolaelhagyók aránya, ami a rá következő évben fél százalékponttal ugyan mérséklődött, ám ez a javulás csak átmeneti volt – mint azt az elmúlt két év adatai mutatják.

Nemcsak uniós viszonylatban kerültünk a rangsor utolsó harmadába, de a régiókat nézve sem lehetünk büszkék erre a mutatóra. A mérvadónak tekintett visegrádi országokban ugyanis ennél lényegesen jobb a helyzet: Szlovákiában 6,8, Csehországban 6,7, Lengyelországban pedig 5,2 százalék az iskolaelhagyók aránya.

A legkevesebb iskolaelhagyóval Horvátország büszkélkedhet, 2,8 százalékkal, míg a legmagasabb arány Máltához köthető, 19,8 százalék.

A tankötelezettségi korhatár leszállításának következménye

A Központi Statisztikai Hivatal egy korábbi kiadványa szerint a korai iskolaelhagyók számának alakulását alapvetően két tényező határozza meg: az, hogy mennyien hagyják el az iskolarendszert alacsony iskolai végzettséggel, illetve hogy milyen arányban vesznek részt a fiatalok a felnőttoktatásban.

Az iskolaelhagyók arányának növekedése mögött több tényező húzódik meg. A válság után nagyon sok szülő tartós munkanélküliségbe sodródott, ezért a diákok lemorzsolódásában sok esetben szerepet játszik a családok kedvezőtlen anyagi helyzete, és része van benne az iskolarendszer területi hiányosságainak is. Ugyanakkor az arány növekedésében minden bizonnyal nagy szerepe volt annak a ténynek is, hogy a kormány 2012 őszétől 18-ról 16 évre szállította le a tankötelezettség korhatárát, így sokkal könnyebbé vált a lemorzsolódás.

Ami pedig a felnőttoktatást illeti, a legutóbbi, 2015–2016-os tanévre vonatkozó adatok szerint 4,7 százalékkal (3700 fővel) kevesebben vettek részt benne. A létszámcsökkenés már évek óta tartó folyamat ezen a területen is: 2005-ben ugyanis még közel 90 ezerre volt tehető a középfokú felnőttoktatásban tanulók száma, mára ez 70 ezerre mérséklődött.

(A cikk február 10-én jelent meg az mfor.hu honlapon)

JOBBAN JÁRT, AKI A PÓTNAPON ÍRT FELVÉTELET

A középiskolai felvételin a hat évfolyamos matematikaeredmények a legproblémásabbak

Bár a tavalyi, alacsony pontszámokkal megírt középiskolai felvételikhez képest idén összességében javulás tapasztalható, a hatosztályos gimnáziumok központi matematikavizsgálja nehéz helyzetbe hozta a kisdíjakat. Akik ugyanis a felvételi hivatalos napján vettek részt, az elmúlt tíz év leggyengébb eredményét produkálták, míg a pótnapon írásbelizők sokkal jobban teljesítettek.

A központi írásbeli vizsgákra januárban került sor az érintett intézményekben. Az eddigi évekhez hasonlóan idén is 50 pontot lehetett szerezni matematikából, illetve ugyancsak 50-et magyarból, tehát 100 pont volt a maximum.

Az Oktatási Hivatal jelentéséből kiderül: a hatosztályos gimnáziumokba jelentkezők eredményei csak magyarból javultak, matematikából romlott a diákok teljesítménye. Utóbbi azt jelenti, hogy a maximálisan megszerezhető 50 pontból idén csak 19,7 volt az átlag a tavalyi 22,3-dal szemben. Ez az elmúlt tíz év leggyengébb

matematikaeredménye a hatodikosoknak kiírt vizsgán.

Ráadásul úgy tűnik, hogy a pótnapon felvételiző 277 gyermeknek jóval könnyebb dolga lehetett, mint az első alkalommal vizsgázó 7418 diáknak. Legalábbis nehéz más magyarázatot találni arra, hogy míg az első matematikavizsgát megírók a már említett 19,7 pontot teljesítették átlagosan, a később felvételizők már 31,4-et, tehát közel 12 ponttal szerepeltek jobban. Ekkora különbség pedig nyilvánvalóan jelentősen befolyásolja, hogy mely diákok jutnak be az elit-

képzőként számon tartott hatosztályos gimnáziumokba.

Az első nap, illetve a pótalkalom közti 12 pontos eltérés főleg annak tükrében meglehetősen nagy, hogy a többi intézménytípus esetén átlagosan csak két-pontos (egy alkalommal pedig ötpontos) differenciát láthattunk.

A hatosztályos gimnáziumok pótnapi matematikavizsgálja egyébként indulatokat váltott ki az internetes szülői fórumokon is, többen igazságtalannak nevezték, hogy ekkora legyen a nehézségbeli különbség a két vizsga között.

A GYERMEKEK JOGA A KÖZÖSSÉGHEZ

Centenáriumát ünnepli a Magyarországi Munkások Gyermekbarát Egyesülete

„Itt a félelmetes kérdés, hogyan kellene fölosztani a megszerzett területeket, kinek milyen feladat és fizetség jár, hogyan váljunk a meghódított glóbusz gazdáivá? Hogyan és milyen mennyiségben teremtsünk üzemeket, műhelyeket, hogy jóllakassuk a munkára éhes kezeket és agyakat, hogyan lehet az egész emberi hangyabolyt engedelmességre, rendre szoktatni, mit lehet tenni az egyén rosszindulata és örülete ellen, hogyan töltjük ki az élet óráit tevékenységgel, pihenéssel és szórakozással, hogy elkerüljük az apátiát, a csömört, az unalmat? Hogyan lehet az embereket fegyelmezett csoportokká szervezni, megkönnyíteni a kölcsönös megértést; mikor kell szétoszlatni és szétválasztani? (...) A politikusok és törvényalkotók óvatosan próbálkoznak, s időről időre tévednek. A gyerekekről is tanácskozások döntenek; de ki fogja a kis naiv véleményét és beleegyezését kérni? Ugyan mi köze lehet neki ehhez?” – tette fel a kérdést *Janusz Korczak*, a lengyel humanista polihistor a Gyermek joga a tiszteletre című munkájában. Egész életműve erre a kérdésre adott válasz.

De nemcsak ő keresett válaszokat a gyerekeket érintő kérdésekre. Mások is felismerték a problémakör fontosságát és a jövővel való összefüggéseit. Az a magyarországi mozgalom, amelyik szintén megoldásokat keresett arra, hogyan javítson a gyerekek helyzetén, 2017 júniusában százéves születésnapját ünnepli.

Az államok a háborúval voltak elfoglalva

1917 júniusa. Idézzük fel a történelmi helyzetet: az első világháború harmadik évében járunk, februárban forradalom tört ki Oroszországban, az Egyesült Államok belépett a háborúba. Az emberek a háború nyomása alatt éltek. Ez halált, nyomort, félelmet, kilátástalanságot jelentett. Ebben a világban a gyerekek helyzete különösen nehéz volt. Nyomor, kiszolgáltatottság, árvaság. Erre a helyzetre kerestek megoldásokat a szegények és a gyerekek mellett elkötelezett emberek, mozgalmak.

1917 júniusában létrejött a Magyarországi Munkások Gyermekbarát Egyesülete. 1920-ban már a támogatók, főként az érintett munkások részvételével egy erős mozgalommá lett, amely ételmezési, ruházási akciókat szervezett, napközi otthonokat nyitott, gyerekeket nyaraltatott, kiránduláso-

kat, tanulmányi utazásokat indított. Rendszeresek voltak a mese- és játékdélutánok, a leckeórák. Könyvtárakat nyitottak.

A család fontossága

A Magyarországi Munkások Gyermekbarát Egyesülete, tudva azt, hogy a gyerekek sorának alakításában kulcsszereplő a család, őket is bevonta a programjaiba. Nevelési, egészségi, házastársi tanácsadást, továbbképző tanfolyamokat szerveztek, szülői értekezletek hívtak össze, jogvédelmet nyújtottak. A gyerekek iskolán kívüli nevelésének számos feltételét teremtették meg, kirándulásokat, hajóutakat, állatkerti, múzeumi látogatásokat, műkedvelő gyerektársulatokat szerveztek. Rendszeresen osztottak élelmiszert, cipőt, könyvet. A szegény gyerekeknek ingyenebédet adtak. Volt rendszeres ingyenes orvosi vizsgálat és ellátás.

1927 nyarán 800 gyereknek tettek lehetővé három-hat heti üdülést. A Nagyréten hat héten át napközis nyaralás volt, 400 gyereket naponta ebédeltettek. A z öntevékeny, civil szervezet célja a gyermeknyomor enyhítése volt, összekapcsolva azt a gyermekvédelemmel és gyermekneveléssel. Fontos folyóiratuk volt a Gyermekbarát.

Egy ilyen mozgalomnak a gyerekközösségek kialakítása és kialakulása talán a legfontosabb eredménye. A táborokban a gyerekek megtapasztalták a jól működő közösség alapelveit, a demokráciát. Ennek hátterében ott volt a modern pedagógia, pszichológia.

Az a gyerek, aki megéli azt, hogy tartozott valahova, ahol önmaga lehetett, ahol egyenrangú partnerként kezelték, aki a képességei szerint teljesíthetett, az öntudatos állampolgárrá fog válni. Gondolkodó, saját helyzetét értő, a világot átlátni képes, öntudatos felnőtt lesz belőle. Ez a hatalom számára veszélyes lehet. A diktatúrák képesek a közösség fogalmát kisajátítani és lejáratni.

Idén megelevenedik a gyermekbarát mozgalom

A Magyarországi Gyermekbarát Mozgalom 1992-ben, sok évtizedes szünet után újjáalakult, felvállalva az elődök céljait, módszereit és hagyományait – részt kérve a gyermekközösségek, -mozgalmak pluralizmusából. Ez időre jóformán visszakerülünk a 20-as évek problémáihoz: növekszik a

szegénység és az egyenlőtlenség, megnőtt a gyűlölet is a társadalmakban. Mindennek első számú vesztesei a gyerekek.

Szükség van gyermekvédő mozgalmakra, szervezetekre, alapítványokra. A gyerekek kiszolgáltatottsága rendkívüli módon felerősödött. Alig van olyan lehetőség, ahol védelmet kapnának és egyúttal közösségbe is kerülnének.

A mai magyar társadalom egyik alapvető vonása a közösségek hiánya. Ez lehetetlenné teszi, hogy kialakuljanak a közös döntési mechanizmusok, hogy mindenkiben kifejlődjön a felelősségvállalás képessége, megszülessen a kompromisszumok való hajlandóság, azaz általában a demokrácia. Ezek a gondolatok különösen vonatkoznak a gyerekekre. A közösség védelmet is nyújt. A gyerekek védelme a jövő záloga. A százéves magyar gyermekbarát mozgalom ezeket az értékeket képviselte, s az új „gyermekbarát társadalomért” április 22-én az utcára készülő felnőttek ezt az ethoszt elevenítik fel. Rengeteg a tennivaló!

Tiszteletet a szent gyermekoknak!

Idézzük a 75 éve növendékeivel a treblinkai haláltáborban elpusztított varsói Öreg Doktort, Janusz Korczakot 1929-es írásával:

„Növekszik egy új nemzedék, egy új hullám van emelkedőben. Jönnek hibáikkal és erényeikkel; teremtsétek meg a feltételeket, hogy jobbakká nőjenek föl! Nem nyerünk pert beteg örökség koporsója ellen, hiába mondjuk a búzavirágnak, hogy gabona legyen. Nem vagyunk csodatevők – nem akarunk sarlatánok lenni. Lemondunk a tökéletes gyermek csalóka ábrándképéről... Szüntessék meg az éhezést, fázást, nyirkosságot, levegőtleniséget, zsúfoltságot, túlnépesedést! ... Figyelem: a mai élet terméke az erős, brutális ember – a homo rapax; ő diktálja a cselekvési módokat. A gyengék iránti engedékenysége hazugság, és hazugság az idősek iránti tisztelete, a nők emancipációjának elismerése és a gyerekek iránti jóindulata. Hontalanul bolyong itt a Hamupipőke-érzelem. Pedig éppen a gyerekek az érzelmek fejedelmei; költők és gondolkodók.

Tiszteletet, ha ugyan nem alázatot, a fehér, világos, szeplőtlen, szent gyermekoknak!”

Simon Mária

KATI NÉNI TÖBB MINT HETVEN ÉVE PSZ-TAG

„Közösség is kell, ezért van szükség a szakszervezetre!”

„Alulírott Szabó Andrásné (szül: Erdős Katalin) a mellékletben elküldött pedagógus-szakszervezeti tagsági könyv másolatával igazolom, hogy 2016. évben éppen a 70. pedagógus-szakszervezeti tagsági évemet töltöm. Tagdíjbefizetés-elmaradásom nincs, nem is volt sosem. Hiszem, hogy érdemes pedagógusnak lenni, érdemes egy szervezethez tartozva hűségnek lenni, és ez a hitem halálomig tart” – mindezt egy, a szerkesztőségünkhöz eljutott levélből idéztem. Kíváncsi lettem Kati néniire. Alább a vele való beszélgetést olvashatják.

Persze azt, hogy tanítványai Kati néni-nek hívták, már személyesen tőle tudtam meg. Madárcsontú, derűs tekintetű néni fogadott karosszékében ülve egy kertvárosi otthonban, ahol mindennapjait tölti. Első látásra ősz haja ellenére meg nem mondtam volna, hogy már betöltötte a 93. évét, hangja után ítélve pedig biztosan 30 évvel fiatalabbnak gondoltam volna. Azt is azonnal megtudhattam róla, mennyire jókedvű és vicces, amikor közölte: „Most már csak a vőlegényemmel együtt megyek minden-hová.” Megrökönyödve nézhettem rá, mert hamiskás mosollyal rögtön hozzátette, a járókeretet hívják így. Mert – sajnos – combnyaktörése volt, járókeret nélkül nem nagyon tud járni.

Kati néni váltig állítja, az, hogy pedagógus lett, a vérében volt. Szülei is azok voltak, meg még a nagypapája is. De nem csak ez vitte a pályára. A háború után, amikor – ahogy ő mondja – „a miskolci Tóth Pál-ban” megalakult a tanítóképző, rávette a barátnőjét, iratkozzanak be. Még ők is épphogy alig végezték el a gimnáziumot, de jelentkeztek, hogy aztán ott, ahová ők is gimnazistaként jártak, tanítónővé váljanak.

1946 szeptemberében már Mezőkeresztesen tanított, ott kezdte a pályáját, hogy – amint arra lehetőség adódott – visszatérjen Miskolcra, a Tóth Pálba, amelynek általános iskolája is volt. Ott már a gyakorlóiskolában „kis tanító nénik jöttek hozzám hospitálni, amíg el nem végezték a képzőt”.

Innen később a Bársony János úti iskolába került, ahová még nagyon sok gyerek járt az avasi barlanglakásokból. „Rettenetesen voltak az Avason azok a barlanglakások!” – jegyzi meg, de hozzáteszi, nagyon szerettek az ottani gyerekek iskolába járni. „Szót fogad-

tak, mert a fegyelmet megköveteltem ugyan, de azt is megmondtam nekik, hogy ha jól viselkednek, akkor foci lesz. És a foci minden volt. Abban az időben a gyerek a labdát rúgta, azzal foglalkozott.”

Igaz, a szülők is nagyon jó kapcsolatban voltak a tanító nénival, ha valami gikszt csinált valamelyik gyerek, „akkor bizony besegítettek fegyelmet tartani”. S hogy mitől volt olyan jó a kapcsolat velük? „Barátkozó

típus vagyok, szerettem barátkozni. Mindegyiket meglátogattam. Nagyon szerettem őket. És ugye, közelebb kerültünk.”

S hogy Kati néni szigorú tanító néni volt-e? „Kemény! De soha nem bántottam gyereket. A harmadikos, negyedikes tanítványaim már akkor tudták, mi a dolguk, amikor beléptem az osztályba. Ha nem voltak a helyükön, ha rendetlenkedtek, akkor kifordultam, becsuktam az ajtót, és addig nem mentem be, amíg rend nem lett.”

Később második férjével nevelőotthonokban is dolgozott nevelőként. Először Zamárdiban, ott aztán mindenre meg kellett tanítani a gyereket, nemcsak a leckét kellett ellenőrizni, hanem a fürdést, a hálórendet is, „a nagyobb lányokkal beszélgetni

arról, hogy mint nő, mi vár rájuk”. Olyan gyerekek voltak ott, akiknek „a szülei nemkívánatos emberek voltak, politikai foglyok. Elég soknak odakerült a gyereke az intézetbe”. De voltak ott színészgyerekek is, sőt a győri pártbizottság első titkárának a gyereke is. „Ez még a kommunista rendszerben volt.” Később Zalaegerszegen a javító-nevelő intézetben – ahol a férje igazgató lett – nagyobb fiúk is a keze alá kerültek. Olyanok is voltak ott, akiket

14 évesen kellett írni-olvasni megtanítani. Kati néni szerették, elfogadták, nagyon őszinték voltak hozzá, tényleg mut-ternek tekintették.

Később Zalaegerszegen folytatták a nevelőotthoni munkát, ami nagy kihívás volt, „imádtam. Innen mentem nyugdíjba”.

S hogy a hosszú évek alatt volt-e kedvenc tanítványa, akire még emlékszik? „Igen, sok volt. De hát a legkedvesebb Lukács Sándor, aki Kossuth-díjas színész lett. Annak idején, az 1950-es években sok verset, színdarabot tanítottunk a gyerekeknek, ezeknek Sanyi mindig a főszereplője volt. Az ő szüleivel egy ideig Zamárdiban is együtt dolgoztunk” – mondja, és egy pillanatra el is pityeredik.

Hogy megvigasztaljam, megjegyzem, nagyon hosszú idejű szakszervezeti tagságot mondhat a magáénak, miért lett szakszervezeti tag? „Hú, az nagyon érdekes volt! Már '45-ben, a háború után Mezőkeresztesen kezdtem a szakszervezeti tagságomat. Amikor megalakult a szakszervezet, rögtön beléptem. Beszervezték bennünket. Aki beszervezett, az is pedagógus volt. Nem volt toborzás, hívó szó, beírták, hogy akik pedagógusok, azok mind a szakszervezet tagjai.

(Folytatás a 15. oldalon)

KATI NÉNI TÖBB MINT HETVEN ÉVE PSZ-TAG

„Közösség is kell, ezért van szükség a szakszervezetre!”

(Folytatás a 14. oldalról)

Azelőtt, amíg nem tanítottam, nem is hallottam szakszervezetről. Jó közösség volt. Rengeteg továbbképzésen vettünk részt, megismertük egymást, mentünk kirándulni. Szülők is jöhettek velünk. Összekovácsolt közösséggé váltunk. Aztán ott voltak a pedagógusnapok. Az mindig nagy ünnep volt Miskolcon! A szakszervezet is mindig kitüntette a pedagógusokat. Én egyszerű tagként nagyon sokszor kaptam jutalmul kirándulást, üdülést, vagy éppen pénzjutalmat. A szakszervezeti kitüntetések is úgy voltak, hogy nem egy iskolából több pedagógus kapta, hanem minden iskolából valaki, valamiért. Ismertük és szerettük egymást. A hivatalos ünnep

ség után mindig nagy bulit csaptunk, táncoltunk, mulattunk. Közvetlen típus vagyok, szerettem a jó hangulatot és a jó társaságot, és nagyon szerettem táncolni is. Minden táncot szerettem. Még népi táncra is tanítottam a gyerekeket. Mikor nyugdíjas lettem, Miskolcon a szakszervezet nyugdíjastagozatában folytattam a tagságomat, ahol nagyon sok érdekes programot szerveztek nekünk.

A verseket mindig is nagyon szerettem, és most is imádom azokat. Épp most rendezgettem a papírokat, és ha itt, az otthonban lesz foglalkozás, felolvasok egyet. Az a címe: Egy nyugdíjas panasza. A tartalma pedig az, hogy az ember, amíg dolgozott,

addig reggel a ruha meg a pipadohány mindig ki volt készítve neki. Mióta nyugdíjas, a felesége már négy órakor rázza, hogy János, ébredj, mert éhesek az állatok. Menj ki, és etesd meg. Nincs kényeztetés, az otthoni munkát is el kell végezni! Ilyenkről szól, nagyon jó, szenzációs vers!

Hogy mit gondolok a hűségéről? Nagyon fontos volna. A munkára mondom. Nagyon fontos, hogy az ember ragaszkodjon a munkájához, a munkájához való viszonyához, a társaihoz. Amikor a társai megvannak, a barátságához.

De közösség is kell, ezért van szükség a szakszervezetre!”

M. I.

KÉT ÓRA MÚLT HETVENNEL

Magyarország derűsödik – a 70 éves Nagy Bandó András jubileumi önálló estje

Ahogy a címében is utalok rá: kétszer bő egyórás estemet indítom útjára a Pécsi Harmadik Színházban március 20-án. Évek óta nem írtam és nem mutattam be klasszikus önálló estet, a lassan közelgő 70. születésnapom apropóján ültém neki, hogy jelezzem: még itt vagyok, van mondandóm, megmaradt a humorom, a közéleti érdeklődésem, és továbbra is csak a közönséggel értekező társalgó vagyok, és nem stand upos poéngyártó kisiparos.

Műsoromban fölidézem néhány, mára igencsak aktuálissá vált, régi írásomat is (minek írom újra azt, ami máig igaz?), szót ejtek az „eműt70év”-ről, az „eműtátkos42év”-ről, az „eműtnyócév”-ről, de (érthető okokból) legtöbbször az „eműthétév-ről” esik majd szó, lévén jelenleg ez érint minket leginkább.

Együttgondolkodásra és közösségivé váló derűre számíthatnak mindazok, akik akkor is nyitottak maradtak, ha elkötelezett hívei bármely politikai vonulatnak, és főként azok, akik nem zárkóznak be a maguk kis ideológiai burkába, hajlandók kilépni abból, a közönség egészével és velem együtt gondolkodni, vagy ha tetszik: velem együtt gondolkodni.

Két és fél hónap munkálkodásának eredményét viszem színre, ismét úgy pörgök, mint 45 éve, amikor az első estemre készülődtem.

Annyi a különbség, hogy érettebb lettem, és felelős megszólalóként tudom, hogy súlya van (lesz) a mondandómnak. Egyetlen komoly nehézséggel kellett megküzdennem, jelesül, hogy a munkálkodás, írás és szöveg-

tanulás közben is történtek dolgok, a „magyar helyzet mindennap fokozódott”, és naponta kényszerültem arra, hogy hozzátegyek, néha pedig arra, hogy elvegyek a szövegből. Attól kezdve, hogy bemutatom, már könnyebb

dolgom lesz, mert már csak hozzátennem kell mindazt, ami aktuális(abb) lett, a többi szöveg pedig, épp, mert általános érvényű, viszi majd a hátán a frissebb történetekről írt és mondott anyagot.

A készülődés alatt úgy szöszöltem a szö-

vegen, mint ahogy *Leonardo da Vinci* formálta tökéletesre egy-két ecsetvonással a hosszú időn keresztül magával cipelt, egyébként már tökéletes Mona Lisát. Azt remélem, és ismervé a szöveget, bízom is benne, ez az egyedülállónak mondható 2 óra 40 perces est el is gondolkodtatja a közönséget, és meg is neveteti

Amit elvárok a közönségtől: hagyja a nézőtérén kívül az előítéleteit!

Érezze jól magát, és akkor én is jól érzem majd magamat.

Nagy Bandó András

A premier Pécsen lesz március 20-án, és ugyanott 27-én még egy előadás. Az estet Budapesten a Fészek Klubban láthatják április 10-én, 11-én, 25-én, 26-án, 29-én és 30-án. Szegeden az Egyetemi könyvtárban április 4-én és 27-én, Győrben pedig április 2-án és 9-én tekinthetik meg.

NŐK A SZABADSÁGHARCBA

Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc szerves része volt az 1848-as európai forradalmi hullámnak. Ma már úgy tartjuk számon, mint Magyarország újkori történetének egyik meghatározó eseményét, a nemzeti identitás egyik alapkövét. Társadalmi reformjaival a polgári átalakulás megindítója volt. Nem hiszem, hogy azok, akik részt vettek benne, mindezt végiggondolták volna. Azt viszont hiszem, hogy érezték és tudták, jó ügyért harcolnak. S ezt a jó ügyet akár az életük árán is meg kell védeni.

Sok nő is úgy gondolta akkor, hogy hazafisága bizonyítékeként túl kell lépnie a harcok hagyományosan női feladatain, a sebesültek ápolásán, a katonákra való főzésen. Úgy érezték, nekik is a harctéren a helyük, nekik is harcolniuk kell. Sokukról csak a sebesülése után, véletlenül derült ki női mivolta. Sokuknak, csak a neve maradt fenn. Így **Csizmároovits Mária** huszárhadnagyé, **Jagello Apollóniáé**, **Megyesi Karolina** honvédtiszté, **Nyári Marié**, **Szilágyi Idáé**.

Voltak, akikről többet őrzött meg az emlékezet.

Bányai Júlia honvédszázados volt. Róla tudjuk, hogy 1824-ben Vízaknán született, **Sárossy Gyula** ügyvéddel kötött házasságot. Férje 1848-ban bekövetkezett halála után Júlia a bécsi cirkuszban lépett fel műlovarnóként. A szabadságharc kitörése után férje nevén, férfiruhában jelentkezett a honvédseregbe. Közlegényként kezdte, de az erdélyi harcokban mutatott bátorságával, elszántságával tiszti rangot kapott, Bem tábornok is kitüntette. Kalandos életéről **Thury Zsuzsa** regényt írt **Bányai Júlia** címmel.

Gulyás Júlia honvédtiszt Karcagon született. Pár hónapos házasként férje, **Zábráczky János** után ment a frontra és férfiruhában beállt a seregbe. Miután férje elesett a piski csatában, a fiatal özvegy egyre vakmerőbb tettekre vállalkozott. A tisztársai által **Zábráczky Gulyás Gyula** néven ismert nő a kápolnai ágyútűzben megsebesült. Tiszafüredre, Szolnokra majd Albertisára ment seregével, ahol kórházba került üszkösödött sebével. Felgyógyulása után az aradi tűzerekhez vezényelték. Péterváradon a fogságban lepleződött le kiléte.

Lebstück Mária huszárfőhadnagynak jómódú kereskedő volt az apja, a kislány 13 éves korától Bécsben nevelkedett, nagybátyja házában. Ott vált a forradalmi események részesévé. Csatlakozott az egyetemi légiohoz, ahol **Károly** néven ismerték. 1848 novemberében beállt a honvédseregbe, részt vett a branyiszközi áttörésben, a kápolnai csatában, Buda visszavívásában, huszárfőhadnagyi rangot ért el. Házasságot is a harctéren kötött. A szabadságharc leverése után az aradi várban raboskodott, fiát is a börtönben szülte meg, férje ugyanott halt meg. Szabadulása után kiutasították az országból, fiával Horvátországba költözött. Néhány év után újra férjhez ment, családjával Győrbe költözött. 1870-ben ismét megözvegyült, mosónőként tartotta el magát. **Lebstück Mária** sírja az újpesti Megyeri úti temetőben található. **Jókai Mór** is írt róla: "A női honvéddhadnagy" című novellájában emlékezik meg róla. Ezt írta: „Mindnyájan emlékezni fogunk az alakjára, a kik az 1848/49-iki szabadságharc emlékeinek kiállítását meglátogattuk. A pénztárnál egy 48-as honvéd főhadnagy ült, egyenruhában, mellén a koszorús vitézségi renddel, fején a trikolor-rózsás csákó; napbarnított arcán se bajusz, se szakáll. Én ez alakot az 1849-iki májusi napokban láttam, akkor még nyalka «legény» volt, huszár dolmányban, sarkantyus csizmában.”

Píffner Paulina honvéddhadnagy Mezőhegyesen született, apja méneskari főhadnagy volt. Anyját 10 évesen elvesztette, apját Lengyelországba helyezték. A fiatal lány Mezőhegyesen, nővére családjánál maradt. Színésznek állt, egy vándor társulattal Erdélyben turnézott. Már ebben az időben is gyakran öltözött férfiruhába, és a **Ligeti Kálmán** nevet használta. A szabadságharc kitörésekor beállt a hadseregbe, a piski csatában megsebesült. A bukás után bujdosnia kellett, de elfogták és Gyulán, a laktanyában tartották fogva. Ismeretlen körülmények között pisztoly került hozzá, öngyilkosságot követett el.

Viola Anna honvédtizedesként a magyar szabadságharc huszonkilenc ütközetében vett részt az osztrákok ellen. Vitéz magatartásáért tizedessé léptették elő.

Zoltán Istvánné honvéd **Nagyenyedi Kiss Gyula** néven vett részt a forradalomban.

Kossuth Zsuzsanna főápolónő nevét még ma is sokan ismerik. Kossuth Lajos legfiatalabb húga volt. Részt vett a Védegylet szervezésében. 1849 áprilisában az összes tábori kórház főápolónőjévé nevezték ki. Ő volt az, aki felhívást intézett a magyar nőkhoz, hogy ápolják a sebesülteket. Fáradhatatlanul járta az országot, szervezte és ellenőrizte a katonakórházakat. Világos után elfogták és bíróság elé állították. Bizonyítékok hiányában felmentették; de a hatóságok állandóan zaklatták. Nehéz anyagi körülmények között élt. Bekapcsolódott a **Makk-féle** szövetkezésbe. 1851. december 2-án ismét letartóztatták, majd szabadlára helyezték azzal a feltétellel, hogy elhagyja az országot. A súlyos tüdőbajban szenvedő asszony először Belgiumba, majd az Egyesült Államokba ment, ahol 37 éves korában meghalt. Életéről **Kertész Erzsébet** írt regényt **Kossuth Zsuzsanna** címmel.

Ezek a lányok, asszonyok mindannyian hősök voltak. Megérdemlik, hogy a szabadságharcos férfiaké mellett tisztelegjünk az ő emlékükhöz is!

